

брой 1 (год. 18) април, 2022

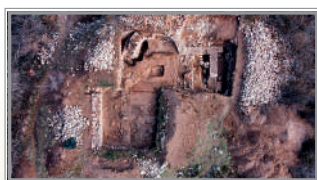
АМВОН

Списание на храм „Св. Атанасий“ гр. Варна

Вести от православния свят

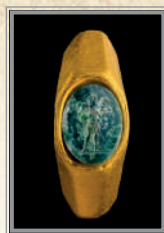

През м. февруари, Светият Синод на Румънската православна Църква причисли към лика на светиите преподобната Теофана Бесарабска. В света тя е с името Теодора, царица Българска (1300-1350г), а по-късно става първата известна монахиня в румънската история и ученичка на преподобния Теодосий Търновски. Макар и с румънски произход, става известна като „майка на България“ в епохата на династията на Асеневици. Теодора е най-голямата дъщеря на княз Басараб I, първия управител (воевода) на княжество Влахия, който за да укрепи политическите си връзки, в 1322г я дава за съпруга на Иван Александър в град Ловеч. Там, тя покровителства широката духовна и културна дейност, в това число препис и превод на ръкописите от Света гора и Константинопол. Макар и да се ползва с голямо уважение от народа заради благочестието, смиренieto, добрите й дела, културата и образоваността, бракът ѝ с Иван Александър се разпада, заради любовта му към друга жена. Теодора постъпва в манастир близо до Велико Търново, приемайки монашество под името Теофана. Смята се, че по-късно се е преместила в Алботинския скален манастир, по течението на река Тополовиц, на територията на Видинска епархия, където се е подвизавала до мирната си кончина. Съдбата на мощите ѝ е неизвестна. Денят на нейната памет ще се отбелязва на 28 октомври.

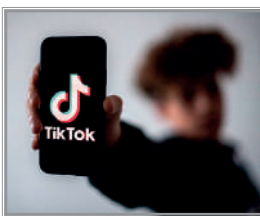

Археолози са открили църква от V век в село Пчиня, близо до град Куманово – Северна Македония. Крепостта, в която е разположена църквата, е била не просто временно военно укрепление, а по-голямо селище, което е съществувало дълго време. Подът на църквата е на 1,5м под земята, а размерите ѝ са 20м дължина и 9м ширина. Църквата е разположена в най-източния край на крепостта, което

навежда археолозите на мисълта, че това не е случайно, а е продиктувано от надеждата на жителите, че Бог ще ги защити от всяко външно нападение.

Открити са останките на два древни кораба, потънали недалечно от бреговете на Кесария, Израел – именно, където ап. Петър е кръстил стотника Корнилий. Единият кораб е потънал преди около 1700г, а другият – преди 600г, най-вероятно и двата са били потопени при силни бури. Най-ценната находка е осемгълният златен пръстен, украсен със зелен скъпцен камък, върху който е изгравирано едно от най-ранните изображения на Иисус Христос като Пастир, облечен в туника и носещ на раменете си агне. Това показва, че собственикът на пръстена е бил християнин. Сред останалите находки има стотици сребърни и бронзови римски монети, глинени съдове, но и един червен скъпоцен камък, предназначен за украса на пръстен, с изобразена върху него лира, която в еврейската традиция се нарича „арфата на Давид“.

Защитниците на децата, противници на трансгендърната идеология, предупреждават за рисковете, свързани с използването от подрастващите на социалната мрежа TikTok, под влиянието на чиито видеа, младежите и децата масово започват да приемат експериментални блокатори на половото съзряване и да искат извършване на операции по смяна на пола. За това съобщава американският „Christian Post“. Във видеата с хаштаг #Trans младите хора весело и безгрижно разказват за разни етапи от приема на хормони и необратими хирургически операции. Родителите бият тревога, че всичко това е пагубно за последващия живот на подрастващите. По данни на самото приложение, повече от 25% от ползвателите му са младежи на възраст 15-25г., но дори и деца на 4-15г го използват средно 69мин. в денонощие! Провокиращата идея за смяна на пола се афишира като нова форма на бунтарство, типично за подрастващите.

Епархийски новини

На 27 февруари 2022 г. – Неделя Месопустна, Негово Високопреосвещенство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави светата Литургия в Митрополитския катедрален храм „Успение Богородично“. Заедно с Тайнството Евхаристия беше отслужено и Тайнството Свещенство, по време на което Архие-

ят ръкоположи за свещеник на Българската православна църква дякон Яньо Петранов. С благословението на Негово Високопреосвещенство новият свещеник Яньо Петранов раздаде анафората на множеството присъстващи християни, които го поздравиха за ръкоположението му.

ИЗ „СЛОВО ЗА ВЕЛИКА СЪБОТА, ЗА СТРАДАНИЕТО НА НАШИЯ ГОСПОД И ЗА СВЕТОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ“

Император Теодор Дука Ласкарис

(Теодор II Дука Ласкарис (1222-1258 г.) е Византийски (НикеЙски) император от 1254 до 1258 г. По време на краткото си управление съумява да запази стабилитета на империята, който наследява от баща си, св. Йоан Ватаци, и да остави на наследниците си една могъща държава. Успява да съчетае успешна външнополитическа с широка социална дейност в страната. Притежава много добро образование и солидна философска и богословска подготовка. Особени грижи полага за развитието на образованието в империята, като създава библиотеки и училища. Автор на различни трудове (само част от тях са издадени), сред които и Големия молебен канон към Св. Богородица, който се изпълнява в дните на Богородичния пост, от 1 до 15 август)

„Христос възкръсна от мъртвите!“ - това казал ангелът, това видели и жените. За него свидетелстват и печатите на Пилат, за това възвестява на висок глас празният гроб, за същото свидетелства и отваленият камък. Пазачите били изобличени от своето бягство, стражата го признала, вземайки парите. Първосвещениците [Ана и Кайафа] се оказали виновни, Пилат се засрамил. При разкъсването на завесата стотникът повярвал, а преди това, помръквайки във времето на Разпятието, слънцето изявило същото. Възкръсналите тела на починалите засвидетелствали истината. Цялата природа потвърдила Възкресението, което се извършило

в края на съботата, в началото на първия ден [от седмицата].

Радвайте се, човеци, Христос възкръсна от мъртвите! Свидетелството [за това] е напълно истинско, веселете се - вие сте освободени! Радвайте се - адът е свързан! Издигнете глас - ден на Възкресение е!

Началото на нашето спасение възкръсна от мъртвите! Радвайте се, небе и земя, ето, чрез Възкресението настъпи хармония между ангели и човеци. Радвайте се и вие, растения! Умъртвяването на Христа стана на Кръста, но пак чрез него се извърши Възкресението! Адам бе въздигнат - Ева бе освободена от оковите си. Пророците са предшествани от Владиката, царете Соломон и

Давид пеят победни песни.

Радвайте се, човеци, тъмнината намаля, навлезе светлината! Сянката изчезна, настъпи благодатта. Изгря пролетта на живота. Трябва ли някой да учи Господ? Но не знаят ли всички, че Той възкръсна от мъртвите? Защо Пилат буйства разгневен, а Кайфа обмисля къде да се състои събранието на първенците [юдейски]. Радвай се и ти, разбойниче, и влез в рая, когато всички се събират там. Ето, огненият меч обърна гръб - прародителят бе освободен, радвайте се, негови чеда. От прамайка Ева произлезе падението, от чистата Богомайка - въздигането. Чрез непослушанието настъпи смъртта, а чрез смирението на Сина Божий бе дадено като награда Възкресението.

И пак ще кажа: Радвайте се, човеци, адът е свързан; тичайте бързо нагоре! Всеки, който обича Бога и добродетелта, нека побърза да види Възкресението, нека не вземе връх женската нерешителност, а да надделее мъжеството. Жените викат: радвайте се занапред! И като по-усърдни в ревността, бързат натам. Нека и ние не се леним, защото не отиваме да видим театър, а заради Христовото Възкресение е този тръбен звук. На празничните събрания вече отеква словото на жените, изречено преди това на Христовото Възкресение. От жена произлезе падението и чрез жена се проповядва Възкресението.

Христос възкръсна от мъртвите - об-

лаците нека поръсят с дъжда на радостта, растенията нека прокарат свежи листа и земята нека даде своя плод! Творецът на всичко възкръсна от мъртвите, затова се раззеленете! Клонки на добродетелта, разцъфнете, защото Началникът на живота възкръсна от мъртвите. Кой не се радва днес, кой не е въодушевен, кой не се весели и кой - нека го кажа така - не е щастлив?

[Христос] възкръсна от мъртвите и разруши царството на ада; възкръсна и съсипа дявола; възкръсна и заличи греха; възкръсна и ограничи идолопоклонството; възкръсна и прогони заблудата; възкръсна и избави Адам; възкръсна и направи ангелите неподвижни към злото; възкръсна и спаси човека; възкръсна и съедини небесните със земните, явявайки се като Цар на целия свят и върховен Господар на всички - на ангели и човеци, на стихии и елементи и - нещо невиджано досега - на демоните. Затова, радвайте се с неизразима радост; веселете се, вие, които слушате, че Христос възкръсна от мъртвите! Кой не се покланя на Първия и Последния, според богоречивия глас (срв. Откр. 22:13), кой не Го слави? Мракът бе разпръснат, освободени сме от оковите; издигнати сме към Горното царство.

Ден на Възкресение е! Кой няма да вземе духовната китара, за да изпее [многкратно] повтарящия се химн, с песни, псалми и голямо веселие, и с пронизваща мелодия да възкликне и извика: „Възкръс-

на от мъртвите"! Христос възкръсна от мъртвите: да бяга надалеч всяка демонска фаланга! Началникът на тъмнината с войнството си да слезе в тартара, защото Началникът на живота възкръсна и твоето царство ограби.

Нека никоой от нас, верни, не дойде на празника с бедняшки дрехи! Нека

ние, православните, облечем телесните си и духовни сетива с бляскавите дрехи на добродетелите! Нека ние, православните, се облечем бляскаво: противникът [дяволът] умря, Владиката възкръсна, вчерашната скръб преминава от радост в радост. Какво ни пречи да запеем заедно с учениците, да запеем победни песни заедно с Мариите? Божественото домостроител-

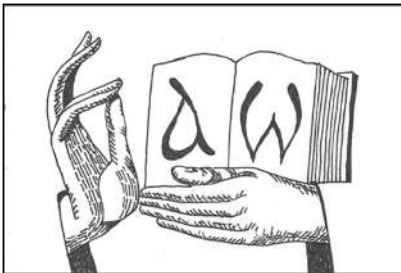
ство се извърши: осеняването [на Дева Мария от Светия Дух], зачатие, раждането от Девица, кръщението, божествените личби, страданията и Възкресението. Христос възкръсна от мъртвите: радвайте се, народи, и се веселете!

Така и ние, на Велика събота, с божествен химн възпяваме възкръсна-

лия от мъртвите Владика Христа – наистина възкръснал, наистина и извън всяко съмнение. А за нас, о Господи, откъде ще бъде изпратена милост за нашите прошения?

*Превод от новогръцки език:
Алексей Стамболов*

СЛОВО ЗА ЖИВОТ

СВЕТЪТ КАТО ЕМАУС

Свещеник Иоанн Валентин Истрати

Вероятно най-изумителното четиво в Евангелието, което винаги ме трогва до сълзи, е сцената с пътешествието

в Емаус.

Двамата ученици Клеопа и Лука, следобяд в деня на Възкресението на Госпо-

да, тръгнали към едно село - казвало се Емаус. Още били раздирани от болката по загубата на Учителя. Били видяли тежкия Кръст, на който умрял Спасителят, почувствали гвоздеите, които забивали като че ли в техните сърца, още усещали мириса на кръв, а сълзите, които проливали, обгаряли лицата им.

Те видяли страшната болка у Този, Който отнемал болката от страдащите; чули как ужасно хулели Онзи, Който помагал на глухите да чуват. Безпомощно наблюдавали как техният Рави предавал дух Си; видяли мъртъв Този, Който призовал мъртвите да станат от гробовете и им дарувал живот. Те се чувствали изгубени и завладяни

от страх и ужас. Царството на живота и любовта, което Той проповядвал хиляди пъти, рухнало на Голгота. Цялата радост от безбройните изцеления била стъпкана в злобата у подножието на Кръста.

Убити от мъка, преклонили глави, учениците вървяли и мислели за своя мъртъв Спасител. А когато мислиш за Бога, Той не само също мисли за теб, но е тук, заедно с теб. И ти можеш да се докоснеш до Него, можеш да Го живееш като едно чудо на живота. Когато те разговаряли и разсъждавали помежду си, Сам Исус се прибли-

жил и тръгнал с тях (срв. Лука 24:15).

Каква е тази сила, превъзхождаща всичко на света, която удържала клепачите им, за да не се разридаят, когато видяли Този, Когато оплаквали?

Те търсели обяснение на това, което се случило. А до тях вървял Самият Огън, Който пламвайки, просветлява мрака на грехопадението. Умиленият Странник, Който вървял с тях, бил Самият Учител на всички времена, вечният Наставник, Из-

точникът на всички гениални идеи във вселената, безкрайната Библиотека на любовта, близкият Глас на Отца, Създателят на възхитителните галактики.

А колко такт, мекота, финес и деликатност имал

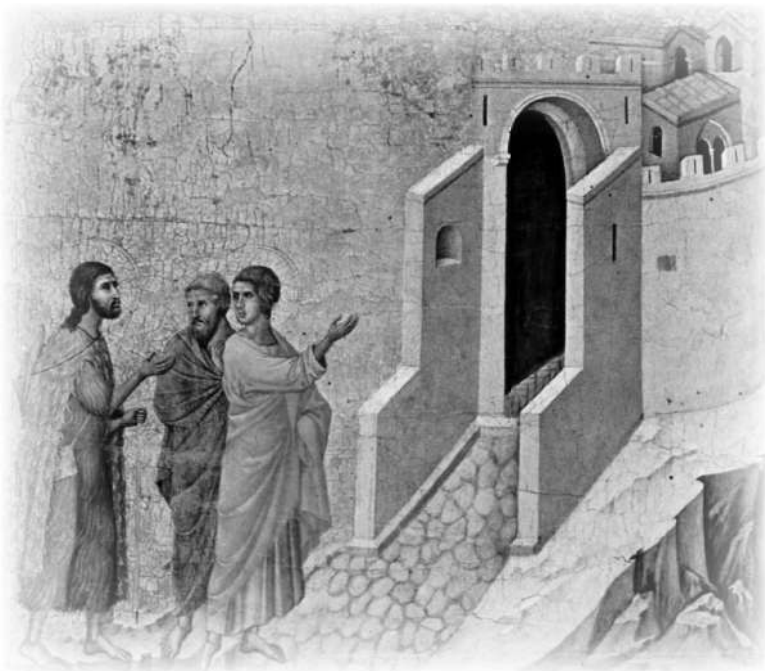
Този Странник!

– Какви са тия думи, които, вървешком, разменят помежду си, и защо сте тъжни? (Лука 24:17).

Безкрайният Разум на вселената знаел целия им живот и цялата им вечност, знаел как ще умрат, познавал всяко движение в сърцата им и виждайки скръбта им, Го боляло – Него Го ранява страданието на всяка душа в този свят.

Клеопа разочаровано отговорил:

– Ти ли си само странник в Иерусалим и не си узнал това, което е в него станало

през тия дни? (Лука 24:18).

Амин! Той е Странникът, Който дойде у Своите Си, и Своите Го не приеха (срв. Йоан 1:11). Царството Му не е от този свят (срв. Йоан 18:36), Той е създал всяка човешка душа, а Него никой не може да Го познае, въпреки че е бил там в тайнството на бременността на всяка майка, в пълните от удивление очи на всеки младенец, който се появява на бял свят. Той вдъхва живот в устата на всяко бебе, което излиза от живителните води на майчината утроба и изпуска първия си в живота вик.

А Него никой вече не може да Го познае, макар че Той дава на всеки по нещо, за да го превърне в уникален: ум, очи, сърце и личност. Те равнодушно гледали Онзи, Който първи ги

е възлюбил. Той благословил вселената на техния разум и върху всеки запечатал Своя лик, Своя образ. „Той стана като мен, за да мога да Го приема, и прие моя облик, за да не отвърна лицето си от Него“ (Одигте на Соломон).

Бедните ученици... Такава горчива новина за кончината на Този, Който съкруши ада с вечния му огън:

– А ние се надявахме, че Той е Оня, Който щеше да избави Израеля (Лука 24:21).

При вида на такава простота, вечната Мъдрост Божия ги осияла:

– О, несмислени и мудни по сърце да ярват на всичко, що са казали пророци-

те! Нали тъй трябваше да пострада Христос и да влезе в славата Си?

И като начена от Моисея и от всички пророци, обясняваше им казаното за Него в цялото Писание (Лука 24:25-27).

Ето го най-великият курс по богословие на всички времена! Вечният Професор започнал да разказва за Себе Си. Миллионите книги на този свят в суетата си съобщават по-малко от безкрайно сладките уста на Логоса. Малките умове на учениците се насилили да постигнат грандиозния смисъл на историите, изтълкувани от Сама-

та Вечност. Псалмите, пророчествата, песнопенията на Стария завет пристъпили леко и им открили своята премъдрост.

В един момент в далечината се видял Емаус. Селото бавно

се приближавало към тях, а планетите и слънцето се въртели около нетварния Център на творението. И тук следва един стих, раздиращ душата: „А Той показваше вид, че иска да върви по-нататък“ (Лука 24:28). В това е трагедията на всички векове, на кончината на милиарди хора в цялата история, безкрайната горчивина на Бога, Който бе бит, измъчван, оплюван, разпнат и убит от онези, които Той възлюби докрай. Това показва великата кротост на Създателя, отхвърлен от Неговите творения, които пълзят по земята.

А знаете ли какво би било, ако Той учтиво им беше казал: „Е, добре, бъдете

здрави“? Те биха пропуснали вечността. Светлината на живота им би изчезнала през сълзи и те никога повече не биха Го видели. Този миг в живота им е по-важен от целия им живот!

И най-главното от курсовете по богословие през всички векове не е достатъчно, за да узнаеш Този, Който ти е дал живот. Всички докторантури в цялата история, взети заедно, не струват и трохи от Неговото Евхаристийно Тяло, явяващо се Неговото всецяло Тяло.

Учениците се изпълнили с възхищение, слушайки Божеството. Сърцето им горяло в тях, докато Самият Огън просвещавал съществуването им. Но Всесилната ръка им прикрила очите. И те настойчиво Го поканили да влезе. Денят бил към края си. Настъпила вечерта на историята. Разумът на света бил съкрушен от Вечния Разум. Извършило се най-главното в света – Възкресението!

А у дома смиреният Гост станал Влади-

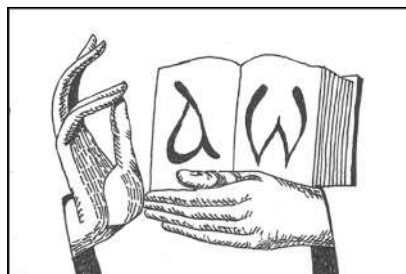
ка, когато преломил хляба, т.е. Себе Си, и удивително, но изчезнал в Хляба, извършвайки чудесна Евхаристия. И очите им се разкрили и всички идеи, които приели, без да се замислят даже, придобили смисъла на вечността.

И те Го познаха: Странникът им бил по-близък от собственото им сърце!

Евхаристията е висша проверка на познаването на Бога! Те вече не Го гледали, те Го приели, започнали да се хранят с Неговото Същество, Той се превърнал в тяхна вътрешна дълбочина, най-скъпата тайнствена Сърцевина на живота. Оттук произтекло и светозарното чудо, наречено Евангелие от Лука, трогателно като капка сълза в очите на Младенеца, Който е Бог.

В света е късно вече. Това е вечерта на историята. Коленопреклонно ви моля: обърнете се към Бога!

Превод от руски език: Теодора Цакова

ЗАЩО БЕ ОТВАЛЕН КАМЪКЪТ ОТ ГРОБА ГОСПОДЕН

Архим. Епифаний ТЕОДОРПУЛОС

Няма вярващ, който да не знае, че Ангел Господен слязъл от небето и отвалил камъка от вратата на гроба, в който мъртъв и бездиханен бил положен Създателят на живота и диха-

нието. Малцина, обаче, знаят истинската причина, поради която камъкът бил отвален. Мнозина, смесвайки две независими едно от друго събития: Господнето излизане от гроба и отместването

на камъка, смятат, че Ангелът слязъл и отместил камъка, за да излезе Господ и, когато Той излязъл, станал трус, който изплашил пазачите до смърт. И така мислят не само обикновени вярващи, но и някои проповедници на Евангелието. И много икони на Възкресението изобразяват Ангел, който вдига камъка и Господ, Който излиза от гроба, а уплашените от вида Му пазачи, паднали на земята като мъртви (Тук имаме предвид несполучливите западни икони, а не византийските, които никога не изобразяват Възкресението по такъв начин. Б.а.). Няма нищо по-невярно от това!

В с е к и ,
който прочете внимателно Евангелието по Матей, ще установи, че Господ излязъл преди слизането на Ангела и отмахването на камъка, и станалия по същото време

трус. Камъкът не бил отвален, за да излезе Господ, а за да покаже вече случилото се Негово излизане. Бил отвален, за да могат дошлите жени-мироносици да видят празен гроба и да се убедят във Възкресението. Но нека погледнем свещения текст: „*Те отидоха, та завардиха гроба със стража и запечатаха камъка. И като мина събота, на разсъмване, в първия ден на седмицата, дойде Мария Магдалина и другата Мария да видят гроба. И ето (т.е. в оня момент, б.м.), стана голям трус: защото Ангел Господен слезе от небето, пристъпи, отвали камъка от вратата гробни и седеше върху него; видът му беше като светкавица, а дрехата му – бяла като*

сняг; и пазачите уплашени от него, се разтрепериха и станаха като мъртви. Ангелът се обърна към жените и им рече: не бойте се; зная, че търсите разпнатия Иисуса; няма го тук; Той възкръсна, както беше казал; дойдете, вижте мястото, дето е лежал Господ, и идете скоро, та обадете на учениците Му, че Той възкръсна от мъртвите“ (Мат. 27: 66 – 28: 7).

Както се вижда, тук изобщо не става дума за Възкресението на Господа. Възкресението се предполага като вече станало. Ангелът просто слязъл, за да предостави това доказателство на жените-мироносици. В уверение на това, че

гробът е празен, той вдига (или отмества) камъка, за да ги улесни при влизането им там. Известявайки ги за факта на Възкресението, Ангелът добавя, че те могат и сами да се

убедят в истинността на казаното от него: „*Дойдете, вижте мястото, дето е лежал Господ“*. Сиреч: „Не се съмнявайте в думите ми. Господ наистина възкръсна! И ако искате несъмнено доказателство за това, ето гроба! Вижте го и ще се уверите, че той е празен“. Жените-мироносици влезли в гроба и, след като се убедили, че е празен, излезли „*със страх и радост голяма“* (Мат. 28:8).

И тъй, камъкът бил вдигнат заради мироносиците (и заради дошлите след тях ученици), а не заради Господа. Господ, извършвайки второ чудо след първото (т.е. Възкресението), излязъл от гроба, без нищо да помръдне. Тежкия камък

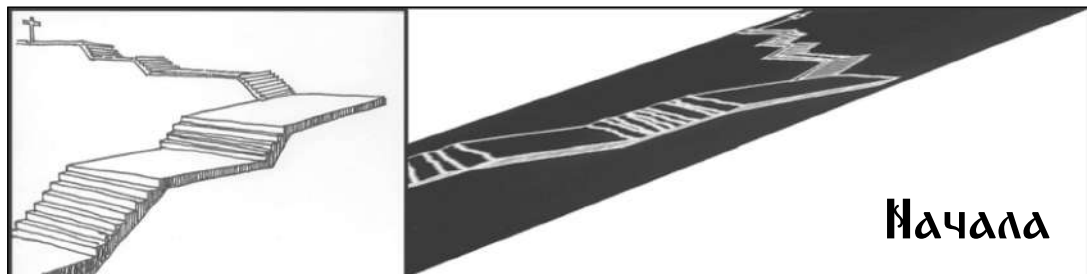
продължавал да лежи на мястото си, печатите останали непокътнати, а пазачите спокойно наблюдавали наоколо, когато Началникът на Живота и Победителят на смъртта излизал от гроба. Никакъв знак не подсказвал, че нещо се случва, никакъв звук или шум не издавал, че нещо става. Всичко било тихо и спокойно и пазачите, без изобщо да усетят пробуждането и излизането на Великия Мъртвец, щели да продължат още дълго да пазят празния вече гроб, ако слизането на Ангела не бе ги освободило от този труд...

Църковните химнописци, изучавайки много внимателно свещените текстове и навлизайки в тяхната дълбочина, не могли да не забележат и тази подробност при излизането на Господа от гроба, без камъкът да бъде отместен, без печатите да бъдат разчупени, без пазачите да усетят. И по чудесен начин възпяват: „*Вие беззаконни, запечатвайки камъка, наистина ни удостоихте с по-голямо чудо.. Дойдете, вижте, иудеи, как потъпкалият смъртта не разруши печатите...*“ (възкресна хвалитна стихира, гл. 2). „*Господи, докато беше запечатан гробът от беззаконни-*

ците, си излязъл от гроба така, както си се родил от Богородица. Безплътните Твои Ангели не узнаха как си се възплъттил; пазещите Те воини не усетиха кога си възкръснал...“ (възкресна хвалитна стихира, гл. 5). „*Господи, както си излязъл от запечатания гроб, така си влязъл и през заключените врати при Твоите ученици...*“ (пак там). „*Запазвайки цели печатите, Христе, си излязъл от гроба, Ти, Който при раждането не си повредил ключовете на девството...*“ (тропар от 6-та песен на Пасхалния канон). „*Когато гробът беше запечатан, Христе Боже, си изгрял като Живот от гроба; и когато вратите бяха заключени, си застанал пред учениците, като Възкресение на всички...*“ (отпустителен тропар на Томина неделя).

Колко хубаво наистина и колко поетично е сравнението на чудотворното излизане на Господа от гроба с влизането Му в заключената стая, където били събрани учениците или с раждането Му от девствената утроба на Неговата Пречиста Майка!...

Превод от гръцки:
Алексей СТАМБОЛОВ

СМИСЪЛ, ЗНАЧЕНИЕ И КОМПОЗИЦИЯ НА ШЕСТОПСАЛМИЕТО

Питирим, митр. Волоколамский и Юрьевский

Шестопсалмието е една от най-важните части на Утренята, състоящо се от шест избрани

псалми с особен покаен характер: 3, 37, 62, 87, 102 и 142. То заема изключително място в утринното богослужение.

Начала

Свещите са угасени, храмът е потънал полумрак. Тържествените песнопения са замлъкнали, възгласи не се чуват. Вярващите остават в тъмата на загасените свещи и светилници, за да се вглъбят в смисъла на това, което се чете, и да не се отклонява от нищо вниманието им. Всичко способства самовглъбяването, съсредоточаването върху вътрешния мир на душата, върху нейната греховност и надежди. За да бъде подчертана особената важност на Шестопсалмието, то се чете от средата на храма – като глас на всички молещи се, което внася особена интимност на духовната атмосфера.

В Църквата съществува предание, че Страшният съд ще продължи толкова дълго, колкото време трае четенето на Шестопсалмието. И ние, предстоейки пред Бога във времето

на тези дивни псалми, трябва да мислим усилено за Божия съд над нашите души, да слушаме четенето им в тишина и благоговение, недопускайки в това време никакъв шум от движение и разговори, дори шепот или някакви други подобни безмълвни звуци. Уставът предписва в мълчание и умиление да пребиваваме, като в незрима беседа със Самия Христа Бога: „никой да не дръзва дори да шепне, да плюе, да храчи, а да внимава в казаното в псалмите, с ръце скръстени пред гърдите, с преклонени глави, с очи наведени надолу, а със сърдечните очи, гледайки на

изток, да се молим за греховете си, спомняйки смъртта и бъдещата мъка, и вечния живот“. (Типик, понеделник на 1-ва седмица от Великия пост).

По манастирския устав, съгласно преданията на светите отци и до днес, не е положено прекръстване, както е и написано в указанията на Постния Триод, защото кръстното знамение, дори направено и без поклони, може да произведе известен, макар и неголям, шум в храма... И независимо, че някои може да мъдруват над това и да увлекат други поради собственото си незнание, то трябва да е ясно, че тези предписания са душеспасителни

и спазването им е израз на необятно благоговение, каквото са имали светите отци.

Още в първите векове на християнството, Утренята е започвала с пеене на псалми.

До появата

на монашески Устав се е изпълнявал само 62-ри Псалом: „Боже, Ти си Бог мой, Тебе търся от ранни зори...“. Под влияние на подвижниците, изпяващи по време на Венощното бдение целия Псалтир, в манастирите започнали да въвеждат на Утренята пеенето на много псалми – до 76-ти. Постепенно числото им се съкращавало, достигайки до дванадесет псалми, разделени на две части, а по-късно - и до сегашните шест.

Първото споменаване за Шестопсалмието е от 606г, когато Иоанн Мосх, автор на „Духовна ливада“ и Софроний, патри-

арх Йерусалимски, посещавайки авва Нил Синайски, описват богослужението на Синай и Палестина и съобщават, че Утренята там започва със Шестопсалмието.

В IX век Шестопсалмието, включено в Устава на свети Теодор Начертани, е въведено и в Студийските манастири. Утвърждава се и на Атон, за което споменава и свети Атанасий Атонски в X век.

С течение на времето, то все по-сигурно навлиза в богослужението на Православната Църква, при което пеенето на псалмите постепенно се заменя с четенето им.

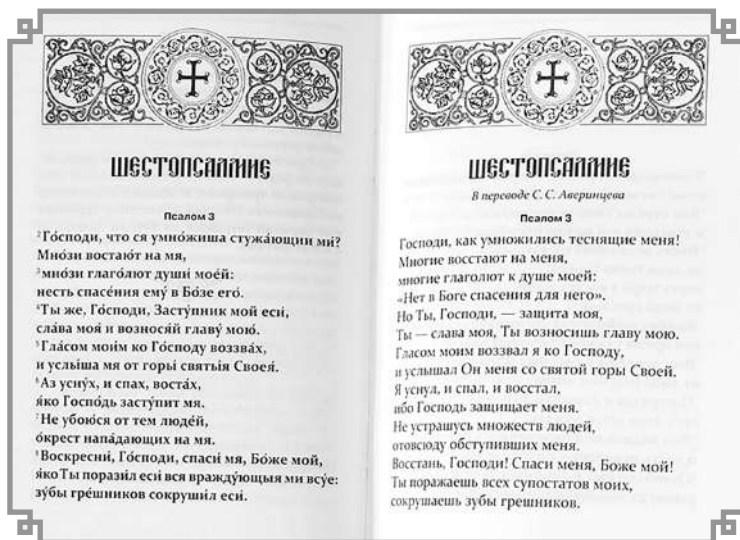
Съставителят на Шестопсалмието е неизвестен, но е бил воден от Светия Дух. Бидейки боговдъхновено творение, Шестопсалмието включва в себеси много повече от това, което може да побере човешкият

ум. То ни подготвя за срещата с Христос – тази ключов мисъл произлиза съдържанието му, включвайки и символиката на богослужението. Псалмопевецът Давид и историческите събития, отразени в псалмите, са предобраз на Христос Спасителя и събитията в Неговия живот. Несъмнено композицията е строго замислена и напълно хармонична, защото избраните псалми представят в съкратен вид, като че ли целия Псалтир. Включени са псалми, намиращи се в началото, в средата и в края на Псалтира.

Шестопсалмието е на границата на Вечернята и Утренята, т.е. символично – на границата на Стария и Новия Завет. Ненапрасно в него така властно звучат мотивите на покаяние. Макар че е Утреня, тя още е украсена с тоновете на Вечернята, която символизира вехозаветното човечество в приближаването му към Христос и завършва с радостната вест за Въплъщението на Сина Божий с песнопението: „Богородице Дево“ и „Сега отпусках“ – молитвата на свети Симеон, произнесена от името на всички ветхозаветни праведници.

С грехопадението на Адам, човечеството бива отлъчено от вечната светлина. Сгъства се тъматата на греха, изгубено е боговидението и богопознанието. Появяват се заблужденията, идолопоклонството, кървавите

култове, поклонението на княза на тъмнината. В този непрогледен мрак, потомството на Авраам по кръв и дух, бива избрано чрез вярата да носи светлината на истинното богопознание. Благодатният сонм от пророци са като ярки зари на сумрачния небосвод. Дохристиянското човечество блуждае в нощта на греха с дремещото в дълбочината на съзнанието му духовно начало, напрегнато чакащо пришествието на Месия. Мъдреците-книжници и простият народ са предчувствали Неговото приближаване. Проповедта на

Иоан Предтеча е подготвяла пътя на Идещия; покаяното кръщение – кръщение с Дух Светий и огън.

И така, наименованието „вечерна“ говори не само за времето на извършване на богослужението. Образно казано, то говори и за битието на човечеството в тъмнина.

Библейският ден започва от вечерта. Нощта отглежда в лоното си деня, тъмата предшества светлината: „ Биде вечер, биде утро – ден един“ (Бит. 1: 5). За ради това и църковният ден започва от вечерта. Според Устава, Всенощното бдение трябва да обхваща цялата нощ и ранното утро. „Слава на Тебе, Който ни показва светлината!“ е възгласът в края на Утренята. Литургията изобразява деня, осветен от лъчите на Въплътения се Син Божий.

Шестопсалмието е озарено от първите проблясъци на изгрева, от сиянието на зараждащия се ден. То започва с песнопението на ангелите, които възвестяват на вилтеемските пастири и на целия свят раждането на Спасителя: „ Слава във висините Богу и на земята мир, между човеците благоволение!“ (Лк. 2, 14). Раждането на Богочовека Христос възвестява зарята на новия духовен живот на човека.

Във времето на Шестопсалмието се спомня Раждането на Сина Божий и тридесетилетието на Неговия земен живот,

преминало в неизвестност, в скромен ежедневен труд и послушание. Свещеникът, който чете в това време утринните молитви пред Царските двери, изобразява Самия Христос, още неявен на света. Дванадесетте молитви на свещеника, като че ли осветяват всеки час на деня.

Шестопсалмието се състои от две части, включващи по три псалом, и е построено на музикалния принцип на кон-

трапукта. Нечетните псалми се смесват с четни, контрастирайки си по настроение. Първият – 3 Пс., третият – 62 Пс. и петият – 102 Пс. са озарени от радост химни на Божество-то.

В тях звучат надежда, благодарност, любов към Бога, възторжено славословие. Те са като дневни псалми. Противоположно на тях – вторият 37Пс., четвъртият-87 Пс. и шестият – 142 Пс. са пропити с печал, скръб, ужас, горчиво разкаяние, преживяване на

смъртта и мрака. В тях се чува плачът на душата за греховете, молба за пощада, самоукоряване, жажда за очистване и зов за помощ. Те са като нощни псалми.

Два гласа ритмически се редуват в Шестопсалмието: гласът на праведната душа, прославяща Бога, и гласът на падналата душа, скърбяща за своите грехове. Това е една и съща душа – душата на великия пророк и псаломопеец в различните моменти на неговия живот – светозарни и

мрачни.

Внимавайки в псалмите, всеки от нас преживява ту своите греховни падения, ту минутите на благодатен подем и радост за своето изкупление. Смяната на настроенията в псалмите, говори за неустойчивостта на човешкото съзнание, склонно към пречупване, съблазни и падения.

Композицията на Шестопсалмието може да се определи като вълнообразна: духовен подем и спадове се редуват ритмически, образувайки закономерна крива.

В свещената симфония на Шестопсалмието може да се видят две кулминации: кулминация на светлината – псалом 102 и кулминация на скръбта – псалом 87. Три мажорни псалома са израз на постепеното възхождение: псалом 3 – боязлива заря, сдържана радост, разцъфваща сред гоненията; псалом 62 – полегати утринни лъчи, разстилащи се по каменистите хълмове на пустинята, печал по Бога, пълна отдаденост Нему и светла надежда на Неговата помощ; псалом 102 – снежен връх, озарен от ослепителна небесна светлина, ликуване на човешкия дух в хора на ангелските ликове, славящи Бога.

Подобно на това, следват един след друг и три минорни псалома: в псалом 37 – ужас от греха, страх от врага, скръб по своята нечистота, готовност за понасяне наказанието и молба за помощ; в псалом 87 – най-дълбоко униние, скръб за собствената нечистота, потъване в бездната на греха и скърбите, преживяване на духовна смърт. Заклучителният 142 псалом е снижението на патоса на страданието: отначало – смъртна тъма, безводна пустиня (безблагодатност), после постепенно просветление; завършване на псалома с твърдата надежда за спасение, духовно възраждане. Нощта преминава и с нова заря на надежда се оживява душата, очистена от скърбите.

Да се спрем на 87 псалом, който може да бъде наречен дъно на шестопсалмието. Той, както и всички останали, е разнопланов. В пряк исторически и биографичен смисъл това е покаянието на пророк Давид след тежкото му падение – убийството на хетееца Урий, организирано в сражение на опасно място и последващото след това прелюбодеяние. На Давид му се наложило да се покае и в още по-страшен грях. В 29 псалом, стих 7, той необмислено и дръзко възглася: „Няма да се поколебая навеки!“. Това е взрив на гордостта, самоувереността на праведника, опиянен от своята добродетел. Пророкаът е заплашен със загуба на благодатта и всички нейни духовни плодове. Пред него се развързва онази бездна, в която в зората на мирозданието пада възгорделият се Денница. Душата на Давид вече се е разклатила, загубвайки смирение приема в себе си семената на тъмнината... И ето, Господ премъдро допуска да впадне в два смъртни греха и чрез тях да достигне до покаянието и смирението. И толкова силно е покаянието на Давид, че уравновесява неговото превъзнасяне и измива с изгарящи покаяни сълзи петната и язвите на душевната проказа.

В псалом 87 пророкаът напълно реално и явно преживява своята духовна смърт, описва своето погребение, пребиваване в ада. „Ти ме тури в подземен ров, в мрак, в бездна...“ В основата на греха винаги и е духовната смърт. За Давид, пророка, който непрестанно пребиваваше в благодатта на Светия Дух, става ужасно да усети богооставеността, безблагодатността, предаването на мрака. Това е истинско преживяване на адски мъки, люто осъждане от съвестта, говореща за това, че и в задгробната участ извършването на Божествената присъда ще съвпадне с нашата собствена присъда. Съвестта е гласът Божий, звучащ от дълбините на нашия

дух – онази дълбина, в която тайнствено е поставен печатът на образа Божий. Не отвън, а отвътре ни осъжда Господ, защото „Царството Божие вътре в нас е“ (срв: Лк. 17: 21).

Психологическият ад е състояние на пребиваване извън общението с Бога. Великата душа, извършила тежки грехове, е способна и на велико покаяние. Но в псалом 87 още няма изход от „преизподнята“ и към мъката на съвестта се прибавя ужасът от самотата, към богооставеността, от изоставеността от близките и от всички останали хора.

В символичен план, псалом 87 е образ на покаянието на евреите, дошли да се кръстят при Йоан Предтеча на Йордан и измиващи в струите на свещената река нечистотата и гноящите рани на душите си. Това е откликът на сърцата им на тежките слова на Предтечата: „Рожби ехиднини! Кой ви подсказа да бягате от бъдещия гняв?“ (Мат 3: 7).

Този псалом може да бъде разгледан и

в най-широк нравоучителен смисъл като изображение на душевните мъки на каещия се грешник, който преминава през очистителното горнило на скръбта.

Но има и още един смисъл - чисто пророчески, предобразяващ. Той ни насочва към разпъването, кръстните страдания, погребението и слизането в ада на Господ Иисус Христос. Целият псалом, разбира се, именно в този месиански план от Светата Църква, е молитва на Христос към Своя Отец.

Изпълненият с трагизъм псалом 87, се сменя от пропития с ликуване 102 псалом, при което Шестопсалмието завършва със 142 псалом в тона на високо духовно просветление.

След него се раздава тържественият прокимен: „Бог Господ ни се яви...“, възвещаващ явяването на Христос на народа, и Църквата радостно посреща Идващия Спасител на света.

*Превод от руски език:
Валя Марчелова*

**Богословски
размисли**

БЕЗ УЧЕНИЧЕСТВО НЯМА ДУХОВЕН ЖИВОТ

Епископ Игнатий (Триф)

*„И казва им: вървете след Мене, и аз ще ви направя ловци на човеци.
И те веднага оставиха мрежите, и тръгнаха след Него.“
(Мт. 4, 19–20).*

Този фрагмент от Евангелието разказва как Христос е призовал учениците си към апостолството.

Повечето от тях се занимавали с риболов. Живяли са близо до Тривериадското езеро и са издържали семействата

си, продавайки уловената риба.

И ето, внезапно се явява при тях Христос и казва (на нас може да ни се стори прекалено), че те трябва да Го последват. Евангелистите единодушно свидетелстват за онази стремителност, с която рибарите откликват на призива към апостолство. Затова се използва думата „веднага“, за да се подчертае бързината на отговора им: „И те веднага оставиха мрежите, и тръгнаха след Него.“

Ако ние бяхме на мястото на учениците, щяхме да поискаме пояснения: какво означава да бъдем „ловци на човеци“? На нас щяха да

ни трябват уточняващи подробности. Но Христовите ученици с максимална бързина са откликнали на този призив, захвърлили мрежите си (източници на до-

ходите им) и са последвали Онзи, Когото видяли за първи път в живота. Разбира се, те са чували за Исуса, но не са знаели за Него толкова, че да бъдат напълно убедени, че могат смело да се откажат от всичко, включително и от средствата за съществуване, и да Го следват. В онзи момент, когато Христос ги призовал да Го последват, за тях би трябвало да настъпи абсолютна несигурност, тъй като те не са имали представа какво им предстои.

Как да се разбере този бърз отговор на Христовия зов от учениците Му?

Един западен богослов е издал книга

с внушителното заглавие „Цената на ученичеството“. В нея той казва, че учениците са последвали Христа с пределна бързина и спонтанност, отказвайки се от всичко, защото отговорът на този призив е бил Самият Христос. Божествената духовна власт, извираща от Него, ги е убедила и подтикнала към тази постъпка, давайки им вътрешното усещане, че Този, Който се обърнал към тях с призива „вървете след Мене“, е достоен за това.

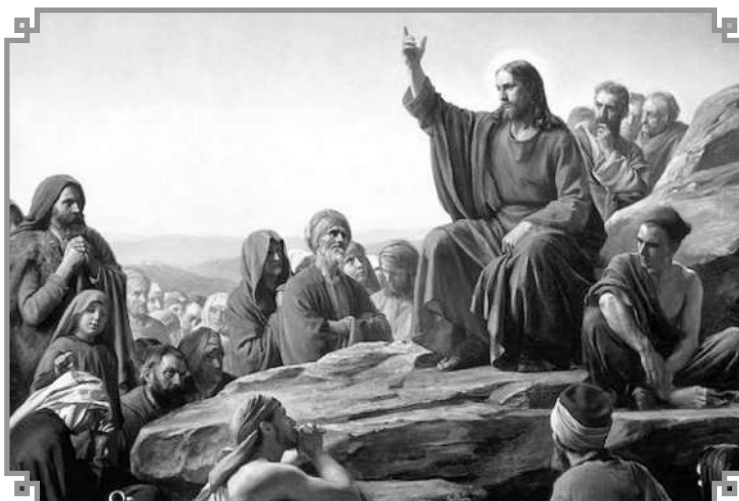
Христовите ученици са успели да отговорят на призива от Богочовека, понеже отговор на този призив е бил Самият Той.

Те трябвало само да Го слушат и да изпълняват казаното от Него.

Този евангелски откъс е доста актуален, тъй като ни говори за ученичеството – една от духовните

институции, от които ние се отказахме. Живеем в свят, в който, за съжаление, преобладават самодоволните и многознаещи хора. Те мислят, че знаят всичко, че владеят информацията във всички сфери и живеят с огромна горделивост и високомерие. Съвсем малко са онези, които са готови да изпробват върху себе си ученичеството, готови са да се учат, да позволят на майстора да ги формира. Самозадоволеността и горделивостта ни отдалечават от такова формиране и шлайфане на личността.

За съжаление недъгът на високоме-

рието и горделивостта прониква дори в съзнанието на деца, които се насърчават да въстават срещу преподавателите си, смятайки, че имат само права, без никакви задължения. Служащите на работните си места считат, че знаят много повече от началника си, който от гледната точка на йерархията е отговорен за работата. По всички нива на социалния живот всеки си мисли, че заслужава такова място, което да му легитимира правото от високо и надменно да поучава другите и да им дава съвети. Никъде няма да открием желанието да се ученичества, човек да се учи и да позволява на другите да го шлайфат.

Апостолите се съгласили да заплатят цената на ученичеството, проявили са смирение, готовност да слушат и да се моделират от духовната власт – властта на Христа.

Най-плодотворните и възхитителните от духовна и културна гледни точки са били времената, когато особено се акцентирало върху ученичеството, личността на ученика – човек, който е готов да приеме опита на майстора. И в християнския живот е невъзможно да се мисли, че някой би могъл да израства духовно, без да ученичества. Без ученичество духовният живот не съществува.

В Църквата си имаме институция на духовника, който по най-отговорен и съзнателен начин поема функцията на

наставник, ръководител и споделя опита, получен по Божие вдъхновение, с учениците си – с тези, които идват да се изповядат. Истинският майстор не се държи високомерно, надменно и гордо с учениците си, защото така няма да може да ги моделира. Гордостта поставя множество прегради във взаимоотношенията между хората.

Христос нямал нужда да доказва превъзходството Си над учениците, да изтъква Своите способности на чудотворенето и мъдростта Си. Нищо от това не Му е

било нужно.

Майсторът, истинският учител никога не подчертава интелекта или положението си. Властта по естествен начин произтича от самия маниер на държанието, от опита, който има и споделя с учениците си. А при онези учители, които прибегват по-скоро към

принуда, отколкото към великодушие и духовна власт, в действителност нещата не вървят, както трябва. Искат им се да запълнят недоимъка от интелект чрез принуждаване, за да придобият някаква власт. Умният човек крайно рядко използва принуда и го прави така, че учениците да усетят, че това се прави за тяхното благо.

Обществото ни, което приема определен образ и очертания, се отказва от всичко, което означава ученичество, израстване, формиране – особено духовно. Човек, осъзнаващ границите си, може да

израства и от духовна, и от интелектуална гледна точка. А самозадоволените и всезнаещи хора нито можеш да ги доближиш, нито можеш да ги научиш на каквото и да е, защото това силно ще ги засегне, нито пък да се опиташ доброжелателно да им споделиш част от натрупания си опит. Няма да послушат. Ще издигнат стена между себе си и този, който ги наставлява. Те са прекалено горди, за да повярват, че има такива неща в живота, на които могат да се научат от някого, та дори този някой да е с богат опит в дадената област.

Ако ние можехме да възстановим институцията на ученичеството във всички сфери на нашия живот – в семейството, в училището, на работното място – лицето на обществото ни би изглеждало съвсем различно, в пъти по-позитивно и духовно.

Хората биха усетили своето взаимодопълване. Понеже Бог ни е създал, за да си помагаме, да споделяме опита си, който всеки натрупва в онази област, в която е получил подготовка.

В Църквата все още съществува институцията на ученичеството. Духовникът, приемащ Изповедта, на свой ред също се явява нечий ученик.

Добрият майстор също е минал етап на ученичеството. Ако той е бил отличен ученик, способен със смирение да усвоява онова, което му е показвал учителят, то от ученик той е израстнал и станал учи-

тел, възпитаващ собствени ученици.

За съжаление има прекрасни лекари, които не успяват да възпитат собствени ученици; има блестящи професори, които си нямат ученици, на които да предадат онова знание, що са натрупали; има и прекрасни свещеници, които нямат дара да формират в хората духа на смирението.

Христовите ученици са отговорили на призива към апостолството, защото отговорът е бил Самият Христос. Само един от тях е станал предател – Иуда, защото е бил слаб ученик, горделив и самодово-

лен, решил да възпрепятства и навреди на Христа. Той не е разбрал, че желаейки да навреди на Христа, всъщност вреди на самия себе си, затова животът му приключил тъй ужасно.

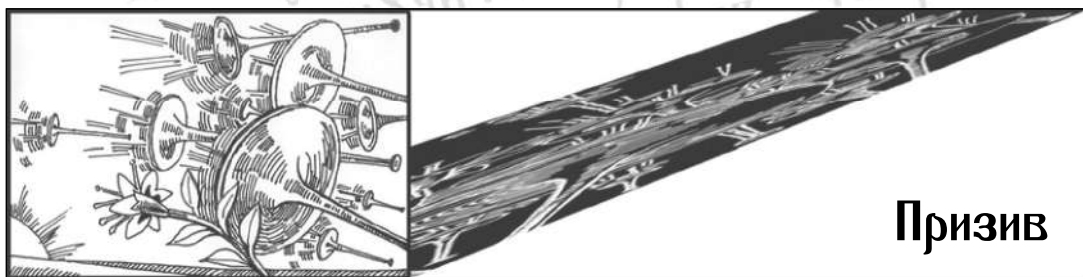
Христос е вечният отговор на всичко, което може да ни измъчва и безпокои. Ако

ние Го последваме, ще получим вътрешното уверение за това, че духовно сме се намерили.

Да усетиш призива означава, не да преминаваш през алтернативи и колебания, а да осъзнаеш, че освен да отговориш на този призив, нищо друго не можеш да направиш.

*Превод от руски език:
Марина Трухина*

Призив

ВОЙНАТА, КОЯТО ВОДИМ

Ставрофорен иконом Дончо Александров

Войната е зло. Може ли някой да го отрече? Носи след себе си разрушение, смърт, скръб и нещастие. Обърква човешки животи. Преобръща цялостния свят на хората. Остава след себе си тежки драми. Ние се възмуцаваме, опълчваме се срещу войната. Не я приемаме. Молим се да ни отмине и да не се срещаме никога с нея. Всъщност тя е наше човешко дело. Не си даваме сметка, че и без наличието на въоръжени действия войната е факт. Ние воюваме всеки ден. Обаче дотолкова сме свикнали, че не ни прави впечатление. Коя е войната ли? За словесната война, която водим, ще стане дума тук.

Социалните мрежи са се превърнали в бойно поле. Не се чува грохот на танкове, нито свистене на ракети, не прелитат свръхзвукови самолети. Няма окървавени лица, разрушени сгради и потънали в дим населени места. Все драматични картини, които ни сепват, разстройват и

изпълват с тъга и съчувствие. В духовно отношение последиците от словесните войни, в които сме затънали, са не помалко трагични, но „успяваме“ някак си да останем слепи и глухи за тях. Публикуват се постове и коментари, преливащи от нападки, агресия, обидни думи, ирония, подигравки. Постоянно има разделение, очертават се различни полюси и те са най-

често крайни. Казват, че думите може да бъдат пострашни от куршуми. А се стреля безспир. В цялата палитра от теми, засягащи вярата, политиката, културата, икономиката, спорта и какво ли още не, всеки изразява

„компетентно“ мнение. Яростно се защитават съмнителни тези. Всеки си мисли, че знае най-добре по даден въпрос и че обладава истината. Няма нищо лошо човек да изразява мнението си, да дебатира по наболели проблеми, да търси отговори, но да воюва безпощадно с другите е напълно безсмислено, грозно и ...греховно.

Призив

Жалко и неприемливо, носещо съблазн, е нашето участие, на чедата на Църквата, в подобни престрелки. Учудващо е как съвместяваме в тях вярата с недостойния език, който използваме в тези „дискусии“. Защитават се противоположни тези, всеки претендира, че е християнин, а взаимно грубо, безмилостно се нападат. Колко ярко се отличават „отборите“, играещи един срещу друг! Все едни и същи хора, „тичащи“ да покажат, че знаят всичко, че само те са умни и прави, а другите са ... прости и заблудени. А уж сме призвани

да бъдем „светлина“ в този свят! Да, хора сме и сме несъвършени. Подобни оправдания може да намерим много, но нали сме наясно, че те няма да имат стойност пред

Бога. И какво правим? Изповядваме се, причастяваме се и после – хоп – пак на „бойното поле“ в социалните мрежи. И се заблуждаваме, че водим църковен живот. И защо забравяме заветните думи на нашия Господ Исус Христос: „По любовта ще ви познаят, че сте Мои ученици!“. Любовта – основният наш белег. Тя отсъства, тръгнала си е оттам, където има гордост, егоизъм, самомнение, налагане на своята позиция като единствено правилна. И какво придобиваме от това? Само грехове! Не само пълним „склада“ на душата си с тях, но и със словата си духовно раняваме и убиваме ближните си. Отблъскваме и

отвращаваме дори от вярата свидетелите на непристойния ни език. Ако материализираме последиците, ще видим кръв, сълзи, огорчение, разруха.

Спомням си онази история за един вожд, който искал да изпита мъдростта на младеж, когото готвел за свой наследник. Дал му задача да приготви две ястия. Първото да съдържа най-хубавите съставки, които може да бъдат предложени, а второто – най-лошите. В уречения час младежът поднесъл изключително вкусно приготвен телешки език със зеленчуци.

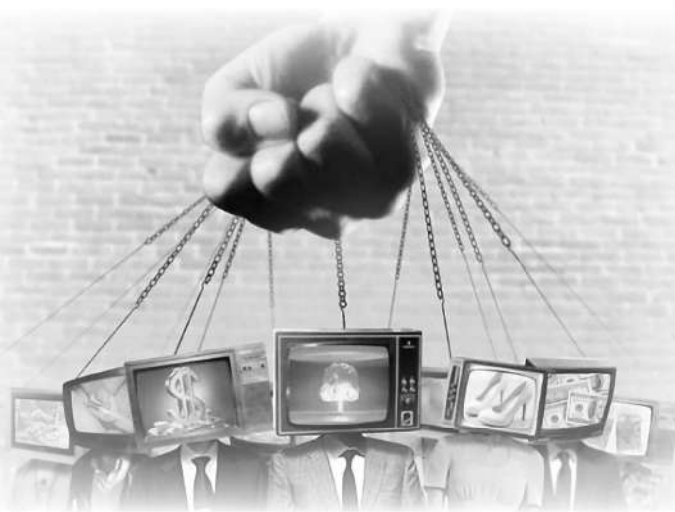
Вождът останал удивен от ястието, но все пак попитал: защо точно език?

– Езикът е част от най-хубавото в нас – отвърнал момъкът. – Той може да изрича прекрасни истини,

способни да помогнат на хората да израснат и просперират. Подходящите думи могат да им дадат кураж и да засилят почтеността им. Езикът може да говори за любов и хармония, да сплоти селото ни.

Вождът бил впечатлен от този отговор и нетърпеливо зачакал второто блюдо. Какво било учудването му, когато му било поднесено абсолютно същото превъзходно ястие. Озадачен, вождът попитал: защо? Младият човек отвърнал:

– Освен най-хубавата част от нас, езикът може да бъде и най-лошата. С него се изричат гневни и обезсърчителни думи, които да сломят хората и да ги ли-

Призив

шат от надежда. Може да плете измами, да говори неистини, да нагрубява и оскърява. Езикът - повече от всяко друго оръжие - може да унищожи живота в селото ни.

Старият вожд останал доволен от мъдростта на бъдещия си наследник.

Тази стара легенда ни припомня колко важно е да внимаваме как използваме думите, какво изричаме. Нима не четем Словото Божие? Нима не помним? С изключителна любов св.ап. Павел ни предупреждава: „Никаква гнила дума да не излиза из устата ви, а само добра, за назидание във вярата, за да принася благодат на слушащите“ (Ефес. 4:29). И още ни насърчава: „Бъдете един към други нежни с братска любов; преваряйте се в почит един към други“ (Римл. 12:10). Все думи, които рисуват образа на Христовите чедра. Всеки един от нас е призван да следва заветните слова и да ги вплита в отношенията си към ближните. Знаем, че

за всяка дума ще ни се иска сметка. Общуването е прекрасен дар. Възможност да спечелим противниците си с уважение, търпението и добротата, извиращи от начина ни на говорене. „Добрата дума печели приятели“ - казва Премъдрият Сирах. Гневът разрушава, увеличава злото. Не разрешава дискусии и спорове. А ние, християните, е нужно

да носим мир, да бъдем миротворци. Изразяването ни чрез думите подсказва какво има в нашите сърца. „От препълнено сърце говорят устата“ (Мат. 12:34). От човек в благодатно състояние няма да излезе нещо лошо.

Днес социалните мрежи дават възможности за необятно общуване. Никога не е било така. Пълна свобода на словото - но грешно разбрана. Тя изисква отговорност и почтеност. В повечето случаи те липсват. Социалното пространство често се превръща

в бойна арена. Вместо да проповядваме за нашия Спасител и разпространяваме

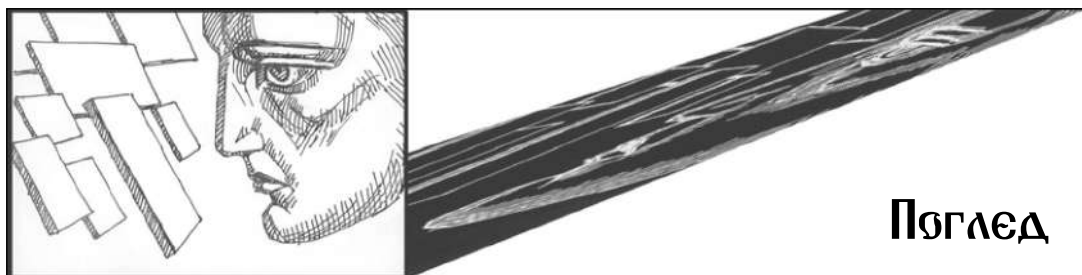

вярата, дори и ние, християните, или част от нас, яростно воюваме. Тъжно и жалко.

Иначе всички или почти всички се възмушават от войната, на която сме свидетели, осъждат я. А другата война, словесната, която хората водят помежду си в илюзорния свят на социалните мрежи? Да, тя е с думи, но съвсем не е за подценяване. Разяжда душите бавно, но упорито,

като ръжда. А ако можем да застанем лице в лице в словесната война, нищо чудно тя да прерасне във физически схватки. Нека непрекъснато бдим и бъдем особено внимателни, като стоим в нашето призвание, към което Господ ни е повикал. И както е казано в една стара поговорка: „Ако не можеш да кажеш нещо хубаво, по-добре не казвай нищо“.

СВЕТЪТ СЕ ВЪРТИ ОКОЛО НИКОМУ НЕИЗВЕСТНИТЕ БОЖИИ РАБИ

Протоирей Андрей Ткачев

Най-голямото поражение на злото (казано на философски език - антропологично, дълбоко) нанасят не онези, които посещават болниците, хранят гладните и правят милостиня. Това, разбира се, са добри дела, но са второстепенни по важност. Най-дълбокото поражение на всеобщото зло нанася никому неизвестният човек, който в слъзно покаяние възстановява в дълбините на душата си потъпка-

ния образ на Бога. Може никой да не знае за него. Но именно той е, който върши най-голямата работа. Само заради такъв може да устои целият свят.

Само в него се извършва онава дело, която трябва да бъде извършено във всички: очистването на сърцето, обновяването на ума, възстановяването на Божия образ, изпълненото с благодат обновление на човешката сила, когато човек придобие ангелски

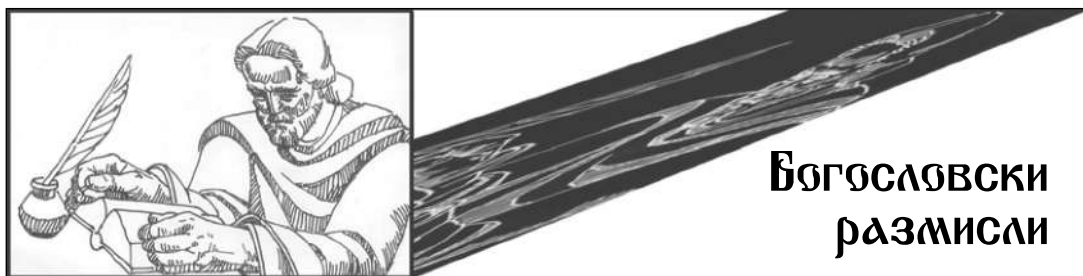
ум, когато словото му се превръща в меч и огън, когато може с една дума да премести планини. Всичко това се случва при святите хора. Един такъв човек постига най-важното нещо на земята. Всички останали добри дела са като тези на хората с пари, желаещи да ги пуснат в нечий джоб. Да, и това е добро. Но само за нас, малките хора.

Истинското велико дело се извършва от други хора. Тях дяволът не би могъл да не ги забележи. Той отива при тях с цялото си пълчище. Заради тях той ни оставя да живеем спокойно (да отиде на разходка, на кино, на фитнес, да пазаруваме...). Бесът не ни докосва. Защото ние не предста-

вявяваме никаква опасност за силата му. Всички демонични пълчища се събират при този нещастен подвижник, който седи в тъмната гора и прехвърля броеницата си и повтаря: „Господи, Исусе Христе, помилуй ме грешния! Господи Исусе Христе, помилуй ме!“ Всички те летят към него. А в това време целият свят си почива. Защото демоните са привлечени там, за да се справят с един свят човек.

И там се извършва победата. Там побеждава Христос!

*Превод от руски език:
Вероника Димитрова*

Богословски размисли

БОГ ВЪТРЕ В НАС

Свещеник Стивън Фрийман

Разпространеното твърдение в епохата на Ню Ейдж е, че Бог е в „душата“ на всеки.

Това е забавен начин да се каже, че всеки един от нас е уникален, като думата „бог“ звучи по-скоро като баналност. В същото време съществува ясно учение на класическото християнство за понятието Христос – вътре – в нас – което е основата на православния начин на живот.

Не ни отива да представяме взаимоотношенията ни с Бог като нещо външно, като между двама души. Нашият съюз с Бога, появил се в Тайнството на светото Кръщение, е много по-дълбок.

„А който се съединява с Господа, един дух е с Него“ (1 Кор. 6:17).

Бог не „помага“ просто вдъхновявайки ни или поставяйки нещата на мястото им. Той по-скоро съ-действа съвместно с нашите усилия вътре в нас. Тайнството на аскетизма (практиката на молитвата, постенето, самоотричането и т.н.) има смисъл само в този контекст. Тези, които гледат на православието отвън, често ни обвиняват, че се стремим да извършваме „праведни дела“, като че ли ние вярваме, че е възможно по този начин да заслужим Божията благодат. Това е съвсем погрешно! Божията благодат е Негов дар и не може

да бъде заслужена.

Но все пак православният живот прилича на живота на Самия Христос.

„Истина, истина ви казвам: Синът нищо не може да твори Сам от Себе Си, ако не види Отца да твори; защото, което твори Той, това твори също и Синът“ (Йоан 5:19) и „Истина, истина ви казвам: който вярва в Мене, делата, що Аз върша, и той ще върши, и по-големи от тях ще върши; защото Аз отивам при Отца Си“ (Йоан 14:12).

„Делата“, които извършва християнинът, се извършват правилно само в съюз с Христос, така че това не са дела на отделната личност, а дела на нашия общ живот с Христа и в Христа. Когато постим, Христос пости в нас. Когато се молим, Христос се моли в нас. Когато даваме милостиня, Христос дава милостиня чрез нас.

И трябва да разберем, че Христос-в-нас се стреми да пости. Христос-в-нас се стреми да се моли. Христос-в-нас се стреми да дава милостиня. Църковните предписания не са предписания как да се държим, нито пък са инструкции за морално усъвършенстване. По-скоро заповедите Христови (както това се проявява в живота на Църквата) сами по себе си са изображение, икона на Самия Христос.

„Иисус му отговори и рече: ако някой Ме люби, ще спази словото Ми; и Моят Отец ще го възлюби, и ще дойдем при

него и жилище у него ще направим“ (Йоан 14:23).

Отец Думитру Станилое пише: „Изначално Христос, така да се каже, е погребан в заповедите и в нас, в онази степен, в която ги изпълняваме с Неговата сила, която е в нас. Благодарение на това сътрудничество ние придобиваме добродетели като живи качества; те отразяват образа на Господ и Христос сияе още по-ярко изпод тези завеси“ („Православната духовност“).

Такъв съюз представлява същността на православната вяра и живот. За съжаление, голяма част от християните следват „външния“ тип на взаимоотношения с Бога по пътя на спасението. При него Бог се разглежда като нещо външно в нашия живот, взаимоотношенията с Него са подобни на индивидуални договорни отношения, приети в съвременната култура. В този случай взаимоотношенията с Бога са сведени до психология и морал.

Свеждането до психология води до това, че човекът се грижи за „отношението“ на Бога към него. Психологията на разплащането е свързана със стремението да се избегне Божият гняв. Тя се свежда до морал в този смисъл, че нашето поведение е нищо друго, освен личните ни опити да съответстваме на външни правила и норми. Ние се приемаме за „добри“ или

„лоши“ въз основа на нашето поведение, без значение, какви са причините за него. Апостол Павел казва, че „всичко, що не е от вяра, е грях“. Само нашият живот в съюз-с-Христа има природата на истинско спасение, истинско човечество. Това е смисълът на израза „спасен по благодат“.

„Защото Бог е, Който ви прави и да искате, и да действувате според благата Му воля“ (Филип. 2:13).

Вие сте от Бога, чеда, и сте ги победили; защото Тоя, Който е във вас, е по-голям от оногoва, който е в света“ (1 Йоан 4:4).

„На които Бог пожела да покаже, какво богатство на слава има за езичниците в тази тайна, именно, че Христос, упованието на славата, е във вас“ (Кол. 1:27).

Втората изключително важна за нас част от тайната (Христос в нас) е страданието на Христос в нас.

Отец Думитру пише: „Иисус участ-

ва във всички наши страдания като ги облекчава. Той ни помага в нашата борба с изкушенията и греха. Той се бори заедно с нас за придобиване на добродетели. Той разкрива истинската ни природа изпод листата на греха. Свети Максим коментира: до края на този свят Той винаги страда с нас, тайно, по Своята благодат, според (и пропорционално на) страданието на всеки един“.

Кръстът вмества в себе си страданията

и греха на човечеството и се разпростира върху живота и опита на всички хора. Това е същността на думите на Христос: „доколкото сте сторили (или не сте сторили) това на едного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили (или не сторили)“.

Към ипостасен съюз с личността на Христос е призвана всяка личност. Това е perichoresis или сънаследване в ежедневно общуване с Христос.

„И кога страда един член, страдат с него всички членове; кога се слави един член, радват се с него всички членове“ (1 Кор. 12:26).

Този израз трябва да се прочете дълбоко. Ако някой от нас страда, Христос страда. Няма човешки страдания, чужди на Христос.

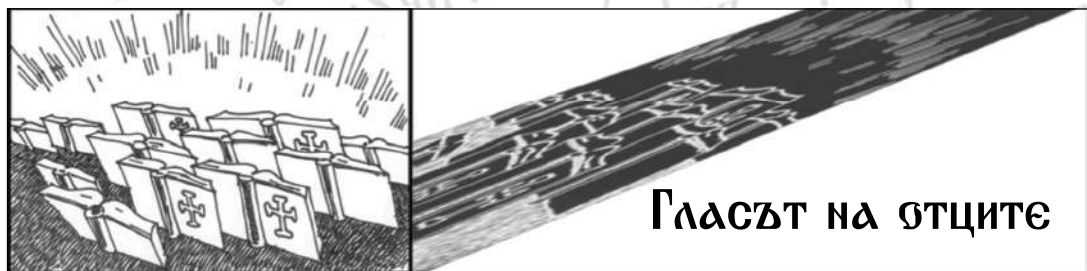
И така, стъпка по стъпка, влизането в тази общност представлява основата на християнския живот. Това е основната

идея на Кръщението (погребението с Христос). Това е основната идея на Евхаристията („Който яде Моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в мен, и аз в него“). Това е основната идея на всяка постъпка и всяка мисъл.

Това е живот по благодат.

*Превод от руски език:
Дияна Янчева*

Гласът на отците

ВСЕКИ ИЗВЪРШЕН ГРЯХ ИМА СВОЕ ВЪЗМЕЗДИЕ

Вмладостта си свети Ефрем Сирийски имал твърде чувствен характер и често бил на крачка от извършването на някоя неразумна постъпка. Тръгнал веднъж на пътешествие, но се свечерило и се отбил да пренощува при един гостоприемнен пастир, заедно с когото се напили с вино и заспали. През нощта вълците нападнали стадото и откъмнали овцете.

Сутринта собствениците на стадото обвинили странника в кражба на овцете и го завели при съдията. Застанал пред съдията, Ефрем се опитал да обясни какво се е случило всъщност.

След него в съда бил доведен и един човек, хванат в прелюбодейство с жена, която била успяла да избяга и да се скрие. Съдията отложил разследването на делото и изпратил и двамата подсъдими в затвора. Там, заедно с тях се озовал и един селянин, арестуван за убийство. Но, както Ефрем не бил крадец на овцете, така и доведеният с него не бил прелюбодеец, нито пък селянинът - убиец.

На осмия ден след арестуването на

Ефрем, някой се явил в съня му и му казал: „Бъди благочестив и ще разбереш Промисъла! Поразсъждавай в себе си какво си мислел и какво си правил през живота си. Тогава ще се убедиш, че ти и арестуваните с теб хора, сега не страдате несправедливо“.

Събуждайки се, Ефрем започнал да размишлява върху видението и да се рови в паметта си за своите постъпки. Спомнил си, че вече е бил някога в това селце и поради глупаво желание за забавление, бил пуснал от кошарата кравата на един беден човек. Кравата била бременна и от студ изнемощяла. В полето я настигнал хищник и я разкъсал.

Потресен от откритата му се картина на Божия Промисъл, Ефрем веднага разказал на другите за съня си и за забравената си вина. Разказът силно ги впечатлил и те също започнали да си припомнят: селянинът – за давящия се някога в реката човек, на когото не помогнал; а гражданинът – за братята на една вдовица, които я обвинили в прелюбодейство, за да

я лишат от бащиното наследство, като с отсъденото платили и на него за лъжесвидетелство.

Свети Ефрем Сирин описва впечатленията си от изповедите на своите другари по съдба така: „Като чух тези разкази, започнах да се съкрушавам, защото във всичко личеше явно въздаяние за стореното. Ако бях само аз, навярно бих решил, че съвсем човешко е да ми се случи това. Но и тримата бяхме постигнати от една и съща участ. След няколко дни, когато заспах, отново чух същия глас, който ми каза: „утре ще видите тези, заради които понасяте сега обиди и ще бъдете освободени от клеветите срещу вас““.

На следващия ден се случило така, че заради съвсем други дела, „случайно“ били доведени в съда и истинските виновници за престъпленията, заради които били затворени съкилийниците на Ефрем. По време на разследването, съдията стигнал до истината, обаче разбрал и за онази тяхна, по-ранна и скрита вина.

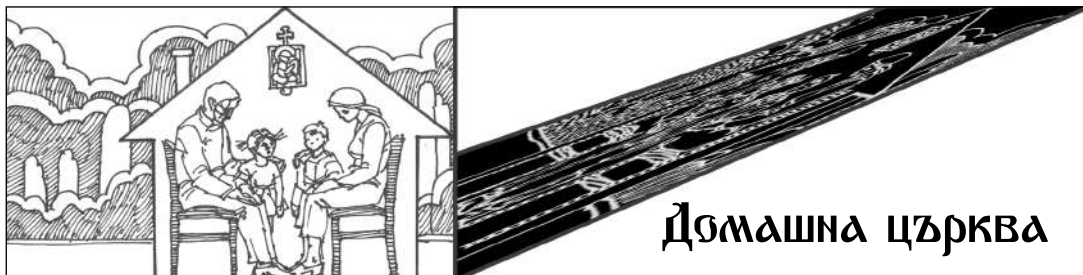
На всичко отгоре, точно преди разглеждането на делото на Ефрем, бил назначен нов съдия, който „случайно“ се оказал негов сънародник и „случайно“ се оказал добър познат на родителите на Ефрем - бил посещавал дома им и го познавал като дете.

Цялата тази история приключила с това, че невинните били пуснати от затвора, а виновните – били наказани.

А самият Ефрем, след почти седемдесет дни в затвора, запомнил за цял живот, че случайности не съществуват, а всеки извършен грях получава своето възмездие.

Така започнал животът на този, който днес е известен на всички православни християни като преподобния Ефрем Си-рин, певецът на покаянието, съзателят на силната покаяна молитва, която се чете през Великия пост.

Превод от руски език: Вера Рачева

НЕ МОГА ДА ВЛИЯЯ НА БОЖИЯТА ВОЛЯ - ЗНАЧИ ЛИ ТОВА, ЧЕ МОЛИТВАТА Е БЕЗПОЛЕЗНА?

Свещеник Евгений Мурзин

Молитвата не е начин за промяна на Божията воля, която според апостола е добра, богоугодна и съвършена (Римл. 12:2). Молитвата е начин

да влезете в общение със Създателя, да се докоснете до Извора на любовта, живота и безсмъртието. Следователно, целта на молитвата не е да изпълни някакво жела-

ние, свързано с обстоятелствата на нашия живот, а да ни доближи до Бога. „Молитвата не може да промени волята на Бог, но може да промени този, който се моли“, пише Сорен Киркегор, предвестникът на европейския екзистенциализъм. Неговият съвременник, руският богослов и подвижник св. Игнатий Брянцианов тълкува същата мисъл по следния начин: „Бог не се нуждае от нашите молитви! Той знае, още преди да попитаме, от какво имаме нужда; Той, Премилостивият, излива изобилни щедрости дори върху онези, които не Го молят. Нуждаем се от молитва: тя уподобява човек на Бога. Без нея той е непознат с Бога, а колкото повече практикува молитва, толкова повече се приближава към Бога“.

Най-високата степен на молитвата е благодарствената молитва. Неслучайно основното тайнство на Църквата се нарича Евхаристия, тоест благодарение. Това е жертва на благодарност към Бога в отговор на Неговите добри дела към света, които Той е извършил чрез сътворението, изкуплението и спасението на човечеството. В тайнството Евхаристия има не просто приближаване на човека към

Бога, за което пише св. Игнатий, а духовно и физическо единение с Него чрез приемането на Тялото и Кръвта на Исус Христос във вид на хляб и вино. И има смисъл да градим ежедневната си молитва по модела на евхаристийната молитва, поставяйки на първо място благодарността

към Бога. Неслучайно, една от първите сутрешни молитви започва именно с благодарност: „Ставайки от сън, благодаря Ти, Света Троице...“.

Понякога обаче ни се струва, че нямаме особена причина да сме благодарни на Бога. Или сред многото проблеми и трудности просто забравяме за благодарността. В тези моменти, от пълните ни с мъка и тревоги сърца, към Бога се издигат само молби за помощ, избавление, утеха, изцеление и т.н.

Просецата молитва също заема важно място в църковните служби. Има дори специална форма на такава молитва – ектения, когато дяконът или свещеникът възгласят определени молитвени прошения, а хорът отговаря „Господи, помилуй“ или „Поддай, Господи“. По време на ектенията се молим за хубаво време, реколта, спокоен живот, здраве и благополучие на

живите и упокой на мъртвите.

Но дори подобна просеща молитва не е опит да се манипулира Бог или да се предизвика съжаление у Него. По-скоро може да се сравни със съкровен разговор между син или дъщеря и баща, в който те разказват на Бог за своите трудности, желаниа и надежди, а в замяна получават това, от което наистина се нуждаят и което е полезно за тях. Неслучайно св. Николай Сръбски, отговаряйки на въпроса защо се молим, щом Бог знае всичко предварително, пише: „В края на краищата и родителите знаят от какво имат нужда децата, но чакат, докато детето само помоли“. Родителите знаят, че молбата омекотява и облагородява детското сърце, прави го смирено, кротко, послушно, милосърдно и благодарно. Виждате колко небесни искри възпламенява молитвата в човешкото сърце! Подобно на децата, ние разказваме на Бог за нашите стремежи, но в същото време самите ние не знаем дали това е нещото, от което се нуждаем, и Го молим да ни помогне да разберем дали желаното от нас допринася за основната цел на нашия живот - спасение на душата

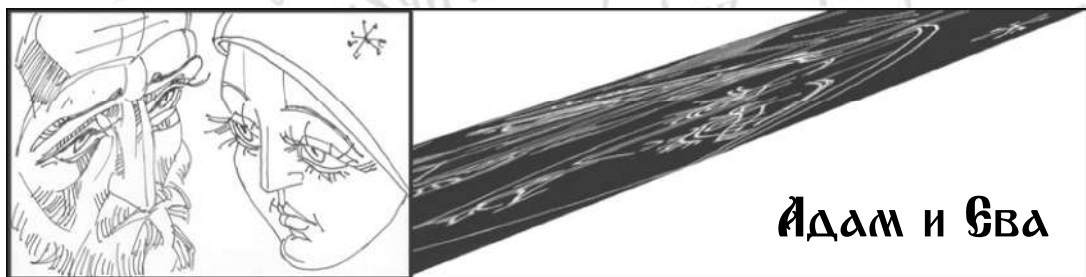
и придобиване на Царството Небесно.

В този смисъл просещата молитва е по-скоро начин да се помогне да се познае и приеме Божията воля. Волята Божия винаги остава непроменена – благо на човека, спасението му, даването на вечен живот. Да съжаляваме, че не можем да променим тази воля, е все едно да желаем зло на самите себе си. Молитвата в тази ситуация се превръща в източник на жизненост. Тя ни приравнява към Бога, прави ни способни да разпознаваме и възприемаме Божия Промисъл.

Целта на живота на християнина не е да моли Бог за някакви земни неща, а да познае Бога и да намери вечната радост в общението с Него.

*Превод от руски език:
Вероника Димитрова*

Адам и Ева

РАЗЛИКИТЕ МЕЖДУ МЪЖА И ЖЕНАТА

Е.А. Морозов

Да станете съпрузи в „една плът“ на душевно ниво, включва в себе си много компоненти. Първо, трябва да осъзнаете разликите между жените и мъжете. Както прекрасно е казано: „Мъжът и жената са равни, но са различни“. В какво всъщност е тяхната разлика? Струва ни се, че знаем вече всичко и всичко ни е ясно и най-разпространеното мнение по този повод е, че мъжът е мъжествен, а жената – женствена. Но какво включва женствеността и какво мъжествеността? Не можем да отговорим еднозначно на този въпрос.

Нека си спомним, че структурата на човека се състои от три части (дух, душа и тяло), затова е логично да търсим особеностите на всяко едно ниво. На телесно ниво разликата е очевидна.

Телесни отличия

Разликите идват от биологическото предназначение на мъжете и жените. Известно е, че за жените, главното е да родят поколение и това изначално е заложено в тях като базова програма, около която се настройват и всички останали. А за мъжете - най-важна е издръжливостта, силата, интелектът и всичко, свързано със защитата и съхранението на собственото пространство. Разбира се, с течение на времето тези свойства претърпяват своите изменения (и в днешно време вече никой не е удивен, когато види женствени мъже и мъжествени жени), но въпреки това,

човек не може да избяга от основното си предназначение.

Отличията на биологично ниво са съществени. Те засягат практически всички органи и системи и се проявяват в няколко особености:

- хормонален статус - женските полови хормони (естрогени) са отговорни за развитието на женските полови признаци (за млечните жлези, за типичните закръглености и т.н.). Тези и други хормони помагат на жената да бъде пластична, мека и способна бързо да се пренастрои в периода на бременността. При мъжете преобладават андрогените, които формират мъжките белези;

- строеж на мускулите - известно е, че мускулният каркас е по-развит при мъжете, което им помага да бъдат издръжливи и силни; като от друга страна, за жените е по-характерно формирането на подкожно разположени мастни клетки, които се явяват своеобразен ресурс, позволяващ при необходимост да издържат с по-малко количество сън, храна и по-бързо да се възстановяват от умората. Като цяло при мъжете мускулите съставят 40% от общото тегло, а при жените – едва 23%;

- работата на сърдечно-съдовата система - сърцето на жената бие по-бързо (80 удара в минута), отколкото при мъжете (72 удара в минута). Артериалното налягане при жените е по-ниско от това на мъжете с 10 mmHg, но често се променя за

кратко време;

- функционирането на щитовидната жлеза - при жените тя е по-голяма и по-активна, което създава у тях по-голяма защита към простудни заболявания; нейната дейност влияе на това, кожата да е гладка и на малкото количество окосмяване по тялото;

- обменните процеси - жените губят по-малко енергия за външни действия и процеси и повече за вътрешни. А мъжете са по-концентрирани да отдават енергията си, да я изразходват навън, което също е свързано с биологическото им предназначение. Жените понасят високите температури по-леко от мъжете, тъй като скоростта на обмяната на веществата при тях намалява по-бавно;

- нивото на първичните инстинкти - на жените им е присъщ в голяма степен инстинктът за самосъхранение, те са по-внимателни и предпазливи. Мъжете пък са по-склонни да рискуват и са по-способни на решителни постъпки;

- строежът на нервната система - основната разлика е в строежа на главния мозък. Нека си спомним анатомията! Мозъкът на човека се състои от две полукълба: ляво, отговорно за логиката и фактите, и дясно - за емоциите и създаването на

връзка между предметите.

Тези две полукълба са свързани с т. нар. мазолесто тяло, което представлява мост между тях. През шестия месец на вътреутробното развитие активно се развива мозъкът на детето, като при момчетата и момчетата това се случва по различен начин. При момчетата той активно се развива заедно с полукълбата, а при момчетата той расте по-бавно и е значително по-тесен. Оттук се определят и съществените различия между половете.

При жените мазолестото тяло между

полукълбата е достатъчно широко. Това обуславя някои особености, за които подробно разказват психолозите:

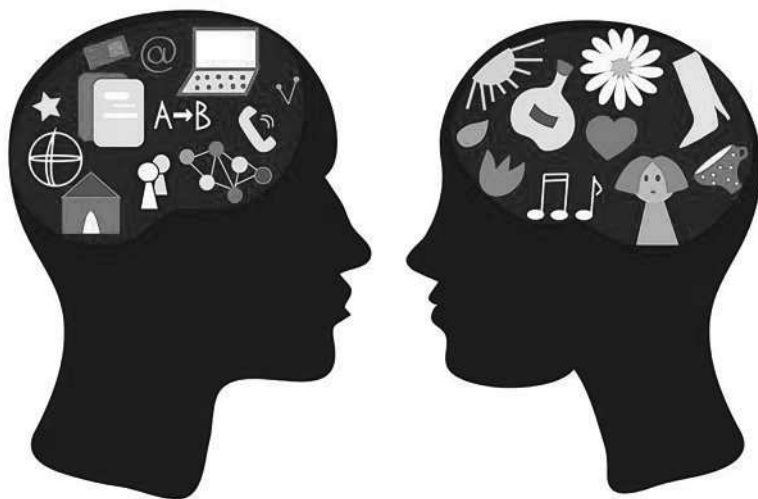
- информацията при тях протича по-бързо от

едното полукълбо в другото;

- жените могат едновременно да обсъждат няколко факта и да изпитват емоции;

- емоционалният фон при жените е по-богат, в случай на по-голям обем получена информация. Затова и те са по-впечатлителни, чувствителни, по-често сменят настроението си, но в същото време са и по-адаптивни и им е по-лесно да се приспособяват към дадена ситуация.

При мъжете, както отбелязахме по-горе, мазолестото тяло е по-тясно, затова

и информацията и емоциите преминават по-бавно от едното полукълбо в другото. И когато мъжете обсъждат факти, то те мислят само за тях. За да преминат към емоциите, имат нужда от време. В същото време мъжът е по-ригиден и не толкова гъвкав в емоционален план: неговите емоции са по-постоянни и продължителни.

Много от проблемите в съпругеските отношения произлизат от това, че хората не могат да осъзнаят тази, на пръв поглед, проста разлика. Например, когато жената прескача от предмет на предмет и е твърде емоционално въввлечена в обсъждания въпрос, то мъжът може и да не разбере това и би посъветвал жена си да се вземе в ръце, дори и на нея единственото, което и е нужно, е някой да я изслуша.

Или друга ситуация – мъжът се занимава с нещо и поканата на жена му да излязат, да се разходят или да поговорят, той просто не би възприел, защото има нужда от време, за да се превключи от програмата „работа“ на другата – „почивка“.

Като заключение, може да кажем, че мъжът и жената са различни преди всичко на телесно ниво.

Различията на душевно ниво

Пътищата на мъжете и жените на нивото на душата са кардинално противоположни и също произлизат от предназначението на половете. Ние помним, че мъжът е създаден за дела, а жената – за семейство.

На душевно ниво за мъжете са важни качества като целеустременост, настойчивост, твърдост, решителност, способност да поемеш върху себе си товара на отговорността. Енергията на мъжете се изразходва основно за външни дейности. Тя изисква голяма концентрация, по-малко чувствителност, логика, съдържаност на чувствата („истинските мъже не плачат“),

по-голям размах и по-голям мащаб на действие. Емоционалните контакти по-често пречат на мъжа, отколкото му помагат.

На жената е отредено да бъде помощница, майка и домакиня въкъщи. Тя не се занимава с решаването на големи мащаби от задачи, нейните интереси са подчинени на семейството и затова ключовите качества за нея са търпение, отстъпчивост, смирение, емоционална отзивчивост, мек характер, умение да прощава и нежност. Тези жени, които смятат, че могат да променят своето предназначение и да избягат от своите отговорности, докато увеличават своя мъжки потенциал, създавайки кариера и придобивайки материални блага, дълбоко се залъгват. След това те сурово си плащат за това със самота, вътрешна пустота и болести.

В днешно време женската еманципация е масово явление, което има много дълбоки корени. Преди всичко те са свързани с приобщаването на жените в производството, политиката и науката. От друга страна, общественото влияние е подкрепено от съответстващото семейно възпитание, когато майките, които сами са възпитани на подобни позиции, приучават дъщерите си към това, сами да умеят да отстояват себе си.

Често във формирането на женската еманципация играе роля т. нар. обусловена родителска любов. Това е такава ситуация, в която обичат малкото момиче за нещо конкретно. Например, често срещани са такива изрази: „Ние ще те обичаме, ако си отличничка, ако съответстваш на нашите стандарти и представи...“. И тогава момичето още отрано разбира, че ако постига нещо в живота си, то ще бъде обичана, ако ли пък не – то ще я отблъснат.

Г. Михайлов утвърждава, че еманципацията е като вид богоборчество, когато жената се отклонява от своето предназначение.

начение. А нейното наивно желание да стане богиня накрая завършва с трагедия за всички. Тя губи женските си свойства, превръща мъжете в слаби и безволеви, и се конкурира и бори с тях за власт и влияние. И след това съответно страдат всички: мъжът е нещастен и жената е нещастна.

Но тежката броня и външната самодостатъчност не помагат на жената. Тя се чувства нестабилна извън семейството. Постоянно ѝ е нужна опора. В детството – това е бащата, през пубертета – някой приятел, а в зряла възраст – нейният мъж. И

никакви
п р и я -
т е л к и
не биха
били спо-
собни да
заменят
мъжката
опора за
нея. Ако
възраст-
ната жена
няма мъж
до себе
си, то тя
ще търся

пряко или косвено на кого може да разчита: на духовния си наставник, на учителя си или на някой роднина. Тук става дума за душевна опора и чувство на равновесие. Ненамирайки такава опора, жената е принудена да се еманципира. Тя започва да обижда мъжете, да се надсмива над техните недостатъци и да се самоутвърждава. И често се случва, оставяйки „неподходящия“ мъж, еманципираната жена да не чувства облекчение. Новият мъж също се оказва, че не е много по-добър от предишния.

Другият път е християнският път – жената да се промени и да стане по-женстве-

на и да разкрие в себе си чрез Божия помощ изначално заложените ѝ прекрасни качества. И ако това се случи, то мъжът, намирайки се до такава жена, започва да се променя и да става по-мъжествен, разкривайки нереализирания си потенциал и ставайки истински защитник, и развивайки способността си да обезпечава семейството си.

Едно от основните душевни проявления на жената е красотата. На нея ѝ е по-присъщо да се стреми да бъде красива. А за мъжете очевидно красотата не се явява приоритетно направление. А ако се слу-

чи такава
нещо, то
можем да
считаме,
че мъжът
се е от-
клонил
от своя
вектор на
развитие.

О т
какво се
състои
красота-
та? Раз-
бира се,

тя е продукт на съвкупност от качества. Едното е женската слабост. Веднага може да кажем, че слабостта е относително понятие, тъй като жената е по-приспособена към неблагоприятни условия и има по-големи ресурси на организма си.

Друга нейна съставна част е естествеността. Много жени, вместо да се грижат за душата си и да се опитват да станат подобри като хора, коригират лицето и фигурата си. Истина е, че е необходимо да се грижим и външно за себе си, но красотата преди всичко е индикатор за състоянието на душата. За да бъде красива, на една жена не ѝ е нужно много: тя просто трябва

ва да разбере какви качества обладава, да се постарае да ги разкрие и да остане естествена.

В основата на популярния днес стремеж да промениш външността си с помощта на хирургически манипулации, нерядко лежи т.нар. синдром на дисморфофобията. Тялото е нетрайно, то се изморява, разбо-

лява се и ни предава. А телесният облик е визитна картичка на личността и душата. И невинаги ни е приятно, че това е точно така. Не без причина в народните приказки едно от чудесата е „шапка невидимка“ –

мен ме има, но тялото ми го няма.

Народната мъдрост отдавна е забелязала съответствие между състоянието на човека и външното му проявление. „Върви все едно е глътнал бастун“, „на страха очите са големи“, „очите са огледало на душата“ и т.н.

Тялото има формата на душата и това не е случайно съчетание на някакво си тяло с някаква душа. Това е единственото уникално и безподобно съчетание. Ала не всички приемат дадената им от Бога външност. Тогава и говорим за синдрома на дисморфофобията.

В речника с медицински термини той е определен като „тягостно преживяване

на своята физическа непълноценност във връзка с реален или въображаем анатомически недостатък (форма и размер на носа, на ушите, устните; ръст, тегло и т.н.)“. При това, в голяма част от случаите причината за подобно преживяване не е реална и недостатъците са само въображаеми.

Често се случва така, че жената обвинява за всичките си беди и провали своето ужасно тяло: малките си гърди, кривия си нос... Не се получава да се запознае с някой мъж – затова са виновни краката й крака, има малко приятели – виновни

са стърчащите й уши и т.н. Основният конфликт се пренася в телесната сфера, която вече е виновна за всички беди и на която обявяват непримирима борба.

Съществуват четири основни признака на дисморфофобията:

- активното недоволство от своята външност;
- обвиняването на своята външност за всички грехове и всички неприятности;
- пренасянето на психологическите си проблеми (неумение за общуване и т.н. в телесно измерение);
- убеждението, че си струва към по-добро да се измени само външността, защото с това автоматично и животът ще се

промени към по-добро.

Много често от този синдром страдат подрастващите, които не могат да видят истинските причини за несгодите си и оценяват своята привлекателност през призмата на външната си привлекателност или непривлекателност. Семейните отношения и отношенията с майката също могат да допринесат за формирането на дисморфофобията.

Тя е вид богоборчество, в което човек въстава против собствената си природа, против дадената от Бог уникалност и неповторима индивидуалност. Затова и причините за този синдром всъщност са духовни. Осъзнаването на този момент, приемането на себе си като образ, създаден от Бога, възцърковяването – напълно могат да изцелят всички обективни и субективни „недостатъци“ на външността.

Друга важна съставна част на красотата е нравствеността. Отдавна се забелязва, че жените, които развиват в себе си нравствеността, добродетелта, духовността, в зрелите си години стават много по-привлекателни и не се страхуват да загубят своята привлекателност.

Приобщението към църковните тайнства, покаянието, молитвата, добродетелта – всичко това прави жената прекрасна. И колко такива жени може да видим в храмовете! Може да са облечени скромно, без козметика, но със сияещи очи и чисти лица.

Св. Йоан Златоуст ни учи: „Ако искаш да изглеждаш прекрасно, използвай образа, който ти е дал нашият Творец... Облечи се в милосърдие, човеколюбие, смирение и скромност. Всичко това е по-скъпо от злато“. Като заключение може да кажем, че красотата е продукт на съвкупност от качества, резултат на вътрешна цялостност, в която водеща роля има духовното ниво на човека.

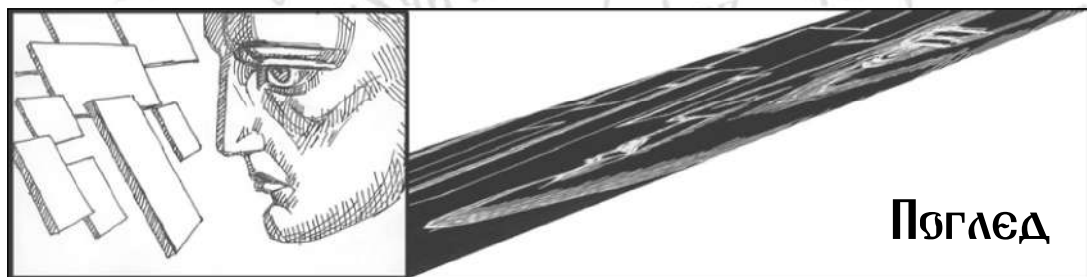
Различията в духовното ниво

Нека си спомним какво е това духовно ниво, духовна съставляваща част в личността на човека (и при мъжете, и при жените). Както отбелязва игумен Георгий (Шестун), духовността е вертикала, съединяваща човека с Бога. Може да се добави, че е височина, която приповдига човек над неговото „аз“ и му позволява да прекрати своя егоцентризъм. Тя е това, което позволява на човека да излезе от тесните рамки на собствената си ограниченост и да стъпи на пътя към достигането до Бог.

Но и на духовно ниво съществуват различия и те също са свързани с изначално различното предназначение на жената и мъжа.

Какво позволява на жената да излезе извън границите на своето „аз“? Жертвеността и любовта. Но в какви рамки? Очевидно е, че няма много алтернативи. Жертвеността на жената е възможна като подвиг на отричането от себе си заради ближния. Прекрасен пример са милосърдните сестри, които са отдавали всичките си сили и любов, безрезервно на ранените, на немощните, на болните.

*Превод от руски език:
Теодора Цакова*

Поглед

ПЛАСТИЧНА ХИРУРГИЯ, ИНЖЕКЦИИ ЗА КРАСОТА И ПРАВОСЛАВИЕ

Оксана Ляпина

В живота на жената неминуемо настъпва време, когато се появяват първите бръчки. Цветът на лицето постепенно придобива сивкав оттенък. И тя се замисля: какво да прави?

Дали да се бори с времето в прекия смисъл - чрез инжекции да запълни с вълшебни лекарства новите бръчки, да си опъне кожата, да си повдигне клепачите? Или да приеме с радост всяка следа на времето върху лицето и тялото си като част от историята на своя живот?

Как е правилно да се постъпи? Кое е важно?

Ето някои мнения на свещенослужителите:

ПРОТОИЕРЕЙ ДМИТРИЙ СМИРНОВ

„Няма официално мнение на Църквата. Апостол Петър е казал: „Вашето украшение да бъде не външно, сиреч, плетено на коси, кичене със злато или обличане в

премени, а вътрешно - скритият човек на сърцето в нетленната красота на кроткия и тих дух, което е драгоценно пред Бога.“ (1 Петр. 3, 3-4).

Жената трябва да се украсява с добродетелите. Прекаленото внимание към

външността е осъдителна. Хирургичните намеси са вредни, болезнени и изкривяват Божия образ. Солидарен съм със Софи Лорен, която не си е правила пластични операции. Старостта е много красива.

Обсъжданията в специалните издания, в телевизионните предавания са свързани с хора, които правят бизнес от пластичната хирургия и други козметични интервенции. Докторът, призван да спасява хора, кълца здравите. При това често ситуациите са трагични.

Истински духовният човек винаги е необичайно красив. Той сияе с небесна светлина. И тази красота не се постига с никакви пари.“

Свещеник СЕРГИЙ ВОГУЛКИН

„Да, силният „дух на времето“! Комерсиалната хирургия за масова употреба е само малка част от полъха му. С човешкото тяло вече се прави всичко: търгуват го, показват на широка публика, издевателстват, тровят, убиват, преправят - в стремежа да се угоди на света. И с човешката душа вече са направили всичко, само от безсмъртието не са я лишили. Ето в това безсмъртие е нашето спасение, спасението на онези, които не поругават нито душата, нито тялото си – храма на душата. Помогни ни в това, Господи!“

Свещеник МИХАИЛ ВОРОБЬОВ

„Църквата благославя извършване само на пластичните операции, предназначени за избавление от физическите уродства, считайки за богоугодно облекчение то на физически и нравствени страдания, следствие от

тези вродени недостатъци. Църквата обаче, не може да одобрява стремежа към да „подобряване“ външността с помощта на декоративната козметика и още повече пластичните операции. „Но думата ви да бъде: да, да; не, не; а каквото е повече от това, то е от лукавия.“ (Мт. 5, 37). Това означава, че всякаква лъжа, в това число и преукрасяването на действителността, не е угодна на Бог и се явява грях.

Евангелието призовава човека към ду-

ховно усъвършенстване, което започва с нравствено усъвършенстване. Затова християните са длъжни да се украсяват с духовни качества, които са истински привлекателни.

Между другото, съществува напълно естествено, достъпно и одобряемо от Църквата средство да изглеждаш човек привлекателно - здравословният живот, включващ изпълнение на установените от Църквата пости, постоянен труд и физическата култура“.

Протоиерей АНДРЕЙ ТКАЧЕВ

„Ако човек е уродлив по рождение или е обезобразен в резултат на нещастен случай, то облекчаването на живота му в обществото, с помощта на съвременната

медицина, с други думи да се поправи и подобри неговата външност, е благо дело и е похвално.

П л а с - тичната хирургия се превръща в мерзост, когато се обслужват интересите

на богати и самовлюбени сластолюбци, нежелаещи да остаряват. Тези хора, стремежки се да живеят и да се наслаждават вечно, при все това нямащи вяра в бъдещия живот, се стремят да си създадат ръкотворен рай на земята. Това според мен е достойно за порицание.“

ИЗВОД:

Лицето е отражението на нашия начин на живот:

Гънките между веждите, увисналите бузи, посивяващият оттенък на кожата – много грижи, малко радост, претенции, униние.

След премахване на бръчките и избелване на лицето щастието няма да огрее човека. Причината е отношението към себе си, към околните, към света.

Бръчките, светлото и открито лице говорят за радостта, живуща в човека, за духовността му. Той излъчва спокойствие, любов. Нима е важно колко бръчки има, когато е радостно да общуваш с този човек, да бъдеш до него, да получаващ знания.

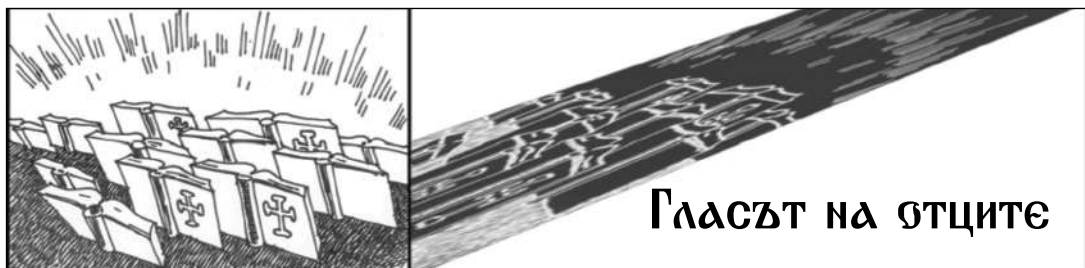
Пластиката на лицето, инжекциите, заличаващи всяка мимика, няма да помог-

нат да се придобие щастието вътре в нас, няма да отворят пътя към Бога, а обратно, ще станат началото на изгубването на себе си.

Да се грижи, да се поддържа в чистота и здраве тялото, лицето и душата, е естествено и необходимо. По-добре е да се украсиш с добродетел, със спретната прическа, една-две нови рокли и някакъв накит. Да се променя външността хирургически, за да се харесваш, е голяма самозаблуда и на практика е загуба на сили, енергия, нерви, здраве и пари.

Превод от руски език:

Марина Трухина

Гласът на отците

КАК ДА НЕ СТРАДАМЕ ОТ „ТОКСИЧНОСТТА“ НА БЛИЖНИЯ?

Съвети на стареца Емилиан Ватидис

Терминът „токсичност“ е широко и повсеместно използван днес: в различни статии и публикации и в обикновената разговорна реч. „Токсичен човек“, „токсични отношения“ – тези изрази можем да чуем дори от възърковени хора. И терминът е толкова подходящ и говори сам за себе си. В буквален смисъл тази дума означава отрова или нещо, което може да предизвика отравяне, като алкалните основи или киселини. Така е и с „токсичния“ човек. Ако не внимаваме с об-

щуването си с него, то той може да пусне отровата си: критика, раздразнителност и недоволство към всичко и всички. Понякога такива хора сами, без разрешение, се намесват в живота ти. Раздават наляво и надясно съвети, налагат мнението си и обезценяват всичко, което е важно и скъпо за теб.

След общуването си с такъв „токсичен“ човек се налага цял ден да правиш опит да дойдеш на себе си: настроението ти не е добро и те измъчват неприятни мисли.

Гласът на отците

И ето, че отново четеш поредната статия как да се защитиш от такива хора, как да не се поддаваш на емоциите и в края на краищата, как да живееш с това.

И дават следните съвети: да отстояваш границите си, да управляваш разговора, да контролираш емоционалното си състояние и да не се въвлечаш в чужди проблеми. В краен случай те съветват да се отдалечиш, да намалиш срещите до минимум или съвсем да не общуваш с подобен тип хора.

Навярно най-леко е да се изпълни последният съвет от този списък: ако не ти харесва общуването с някой човек – то просто да го зачеркнеш от живота си. Но не всичко е толкова еднозначно. „Токсичният“ човек може да е някой твой колега, с когото е невъзможно да прекъснеш контакт или пък близък роднина. И тогава искаш или не искаш, но се налага да се да общуваш с човека. Истина е, че

това няма да е леко, тъй като от вътрешното напрежение, неприятните мисли, а понякога и от главоболието не може да те избави нито отстояването на границите, нито опитите да управляваш разговора.

В паметта ни изниква пример от Евангелието: когато Господ вървял по земята, на Него му се налагало да общува с много различни хора. И много от тях също можем да отнесем към категорията „токсични“. Те Го критикували, провокирали, ненавиждали, надсмивали Му се и Му причинявали много неудобство, но Той бил

спокоен и външно, и вътрешно. Христос не проявявал раздражение, не се обиждал, не изпитвал вътрешно напрежение, не се измъчвал от помисли. Каквото и да се случвало, Той бил вътрешно спокоен. „Вземете Моето иго върху си и се поучете от Мене, понеже съм кротък и смирен по сърце, и ще намерите покой за душите си“ (Матей 11:29), - казва Спасителят. Излиза, че вътрешният покой не е свързан с начина, по който се отнасят хората към теб, а е

резултат от действието на две добродетели в сърцето – кротостта и смирението. А човек може да се научи на кротост и смирение, като приеме другия неудобен за него човек, „токсичния“ ближен!

В книгата „Да живееш в присъствието на Бога“ на съвременния атонски старец архимандрит Емилиан Ватидис има много интересни изказвания по този повод:

„Трябва да приемаш хората такива,

каквито са. Ако искаш да промениш речта им, живота и гледната им точка, тяхното сърце или отношението им към теб, то знай, че нищо няма да стане“.

И още:

„Наистина е много трудно да понесем своенравния и глупав човек. Но именно него трябва да се научим да обичаме и да търпим, ако искаме да придобием Светия Дух. Само тогава ще сме способни да придобием мир на тялото, душата и духа“.

Също така старецът предупреждава:

„Тези, които не могат да се разберат с

ближния си и да го признаят, губят своето душевно спокойствие и започват да правят оценка на всичко, което им е било казано и което самите те са казали, обиждат се и изискват обяснения... Те напразно губят времето на своя живот, наблюдавайки ближните си, докато се превръщат в техни раби и пленници“.

Но има и още по-тежки последствия от неприемането на ближния, когато всичко в човека – неговият дух, душа и тяло – влиза в конфликт едно с друго. Затова ни напомня и старецът:

„От тази минута, в която настъпи и най-малкото колебание в твоите отношения с ближните, дори да е и най-малкото противопоставяне, въстание, осъждане, обвиняване на ближния, ти губиш свое-

то равновесие и това разтриса цялото ти същество. Здравето ти започва да отслабва, ти увяхваш, страдаш от различни болести: боли те главата, стомахът, кръстът и сърцето. Започват да ти изтръпват краката и ти се струва, че всичките членове на тялото ти са въстанали против теб. Очите ти са помрачени, както казва Давид (Псалтир 37:11), болят и престават да виждат, защото не си успял да съхраниш мира с ближните“.

И е много важно да разберем това. Излиза, че ближният не е виновен, че се чувстваш зле, дори да се е държал грубо и несправедливо с теб, да ти е отговорил

с раздражителност или да ти е досаждал. Той се е държал „токсично“, но проблемът е в теб: ти не си успял да го приемеш в този момент. Дори външно да си съхранил спокойствие, то вероятно вътре в сърцето си си го обвинил и осъдил. Поради тази причина си загубил молитвата – връзката с Бога, отдалечил си се от Него и страдаш.

В „Душеполезни поучения“ авва Доротея дава много ярък пример. Предлага да си представим начертан на земята кръг. Да изберем център и от центъра да начертаем линии, завършващи към окръж-

ността. Кръгът – това е целият свят, центърът е Бог, а радиусите – пътищата на човешките животи. Ако човек се приближава до Бог, то той се приближава и до другите хора; колкото по-близо е до другите

хора, толкова по-близо е до Бога и обратно.

Да приемеш човека, означава да му позволиш да бъде такъв, какъвто е. Няма смисъл да се очаква от грубия да бъде учтив: той не умее да бъде учтив и своенравният човек никога няма да се пренастрои-ва спрямо теб.

Старецът Емилиан Ватидис обяснява това подробно:

„Когато ближният отвори устата си, той ще говори с теб не така, както ти заслужаваш, а в зависимост от това, което има в сърцето си. Ако нещо го боли, ако е груб и невъзпитан човек с необрязано сърце,

Гласът на отците

жесток, без любов, без Духа, без Бог, то той и с теб ще говори по този начин“.

Където и да се намира човек и накъдето и да отива, той носи със себе си своята човешка природа, поразена от греха. Нима може да очаквате от хората да бъдат идеални? Един и същи човек днес ще те уважава, а утре ще се отнесе към теб с презрение. Не е нужно да се учудваме на това. Трябва да превключим цялото си внимание от другите хора върху себе си. Ние сме тези, които трябва да се държим правилно и да наблюдаваме какво се случва в сърцето ни при конфликт с другите. Понякога

казват: „Ако искаш да видиш с какво е пълен един съд, трябва да го бутнеш“. А по отношение на ближните, старецът предлага да проявяваме милосърдие и да даваме милостиня:

„Милостинята е добродетел, която ми помага да не забелязвам и да не виждам страстите и греховете на човека, неговите немощи и в такъв случай аз го обичам, признавам неговата святост, т.е. признавам, че той принадлежи към тяло, което има Свята Глава, но продължавам да не очаквам нищо от този човек. Нека той да прави и да говори, каквото иска. Ако в отговор на моето приветствие той ме оскърби, прогони, обиди, проклина, то аз няма да започна да го осъждам и няма да придам значение на неговото поведение. Когато не виждаш и не забеляваш грешките на ближния си, тогава си зает само със своите грехове, за които просиш

прошка от Бога“.

„Това, че ближният се е отнесъл с теб грубо и лошо и те е оклеветил, означава, че той страда, че той е три пъти по-нещастен от теб и се нуждае от теб, който да го пожалиш. На него му стига съдбата му, неговата мъка и болка. Ако и ти го огорчиш допълнително със своята суровост и противоречие и даже само помислиш за това в сърцето си, то този гняв няма да падне върху този нещастен, страдащ човек, защото него Бог може да го избави, но теб – не!“.

Ако гледаме на ближния по начина,

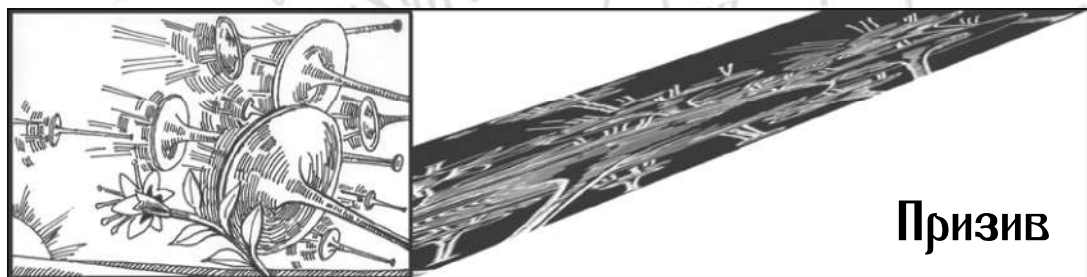
по който ни съветва старецът, то вече и езикът ни не може да се обърне и да го назове „токсичен“. По-добре да кажем, че е нещастен и че е такъв грешник, какъвто си и ти.

Необходимо е постоянно

да бъдем готови за това, че ближните ни няма да престанат да бъдат изпитание за нас! Каквото и да кажат и както и да се обърнат към теб – всичко това ти е необходимо. С един човек ще се научиш на търпение, с друг – на прошка, трети ще ти помогне да станеш по-кротък. Когато накрая се смириш и успееш да приемеш хората с всичките им немощи, то повече няма да се безпокоиш как постъпват с теб. Само тогава можеш да постигнеш дългоочаквания мир и покой.

*Превод от руски език:
Теодора Цакова*

ЗА ГРЕХОВНИТЕ ПОМИСЛИ И СЪНИЩА

Свещеник Георги Максимов

Случва се на изповед християнин да казва: кая се за греховните си помисли. Това не е правилно! Сами по себе си греховните помисли съществуват за всеки, защото се внушават от злите духове, за да ни вкарат в грях, да ни смутят или просто да ни отвлекат от Бога. Един светия сравнявал греховните помисли с вятъра: ти не можеш да направиш вятърът да не духа към теб, и това, че той духа, не е твоя вина. Ако бесовете ни подхвърлят някакви греховни помисли или чувства, но ние не ги приемаме, това не се превръща в грях и не е нужно да го изповядаме. Те стават наши грехове, когато ги приемем.

Какво означава „да приемеш помисъла“? Да си представим, че на работното си място имаме колежка, който ни дразни. И ето, лукавият веднага ни предлага помисъл на осъждане: „Погледни каква е негодна – всичко, което прави е ужасно“. И ние имаме два вари-

анта – „Не аз няма да приема този помисъл!“, и да го отсечем. А вторият вариант е, когато се съгласим- „Да, тя действително е лоша и безполезна“ и т.н. По този начин мислите, които първоначално не са били наши, ги приемаме и те стават наши. Ето как, ако някой отвън подходи към нас и каже „ела да откраднем“, то това, което сме чули само по себе си не е наш грях, но ако се съгласим и откраднем, или започнем да кроим планове как да го направим –

това ще бъде наш грях. В този случай е нужно да изповядаме, не че сме имали греховни помисли, а че сме ги приели. Ако ги е имало, но сме ги отсекили, не е нужно да се каем за тях.

Тук идват и сънищата. Случва се демонът да ни вдъхновява с грешни сънища. И тук, както казват светите отци, просто не трябва да си спомняте този сън след събуждане, да не мислите за него. И в този случай няма нужда да се разкайвате за това. Това не е

наш грях. Демонът просто е искал да ни изкуши, но ние не сме се поддали. Друга ситуация е, когато ние, след като вече се събудим, започваме да се наслаждаваме на предложената страст, спомняйки си този сън. Тогава трябва да се покаем. Но не за това, че сме имали сън, а за това, че сме приели страстта.

Защо е толкова важно да наблюдаваме мислите и чувствата си? Защото всеки грях започва с това. И ако се научим да го отрязваме на този етап, то никога няма да се превърне нито в дума, нито в дело. Следователно, за да може християнинът да подреди нещата в живота си, е важно да постави ред в мислите и чувствата си. Ред – тоест съответствие с волята Божия.

Но как да се справим с греховните помисли? Някои хора смятат, че с тях трябва да се спори, да се заменят с правилни мисли. Но това е грешка, защото по този начин влизаме в спор с демони, които от хилядолетия са усъвършенствали уменията си да увличат човека в грях и гибел. Само много опитни аскети могат да победят демоните в тази област. И ние, на нашето ниво просто трябва да ги отрежем с молитва. Можете да прочетете Иисусовата молитва („Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй мене грешния“), можете да помолите Бог със собствени думи да ни избави от тази мисъл. И го правете всеки

път спокойно и последователно.

Старецът Емилиан описва един пример. На човек му идва помисъл: „Моят духовен баща не ме обича“. И човекът започва да спори с него: „Е, той те не обича, и какво от това? Ще изтърпя, все пак ще отида при него“ и т.н. В този момент му се струва, че се бори с тази мисъл, но всъщност вече е загубил, защото е приел, тоест повярвал, че духовният му баща наистина не го обича. Това може да важи и за съпруг, и жена, и майка, и свекърва и т.н. Така че

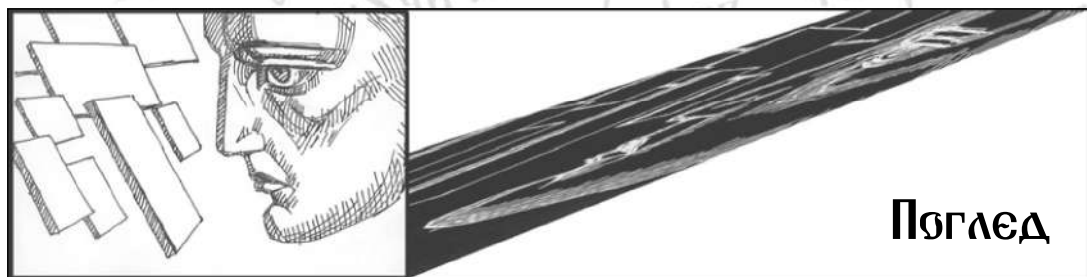
най-лесно за нас е да отрежем тези мисли в самото начало, да не започваме да им вярваме, да не спорим с тях, да не размишляваме, а просто да ги отрязваме. Помолете Господа за избавление и Господ

няма да ви остави без помощ.

Да, греховните помисли няма да изчезнат напълно, но ще престанат да бъдат господари на живота ни. Ще можем да вървим срещу вятъра, където трябва, а не да бъдем отнесени като лист там, където духа той.

Превод от руски език: Армине Христова

Поглед

НЕ МОГА ДА НЕ ОСЪЖДАМ

Данион Василе

Из книгата му: „Младеж и сексуалност: въпроси и отговори“

- **А**з се избавих от блудни грехове преди три години, когато завърших висшето учебно заведение, но оттогава ме бори осъждане. Когато чувам как моите приятели коментират статии от модни списания, на тема: как да станеш идеален любовник и т.н., аз съм готов да вдигна скандал. Но се съдържам, за да не ми се смеят. А да не ги осъждам не мога, особено когато се хвалят със своите похождения. Май по-добре да бях продължил да греша, отколкото да бъда такъв лицемер?

- Не, не е по-добре да се греша, но е по-добре да не се осъжда. Христос каза: „Не съдете, за да не бъдете съдени“ (Мат.7,1), и не е казал: „по-добре е да грешите, отколкото да осъждате“.

Свети Паисий Светогорец разказва за един случай от своя живот, който е поучителен за всеки християнин:

„Веднъж попитах за своя съученичка и разбрах, че е тръгнала по грешен път. Тогава започнах да се моля, Бог да я разбере, и да дойде да поговори с мен. Бях подбрал много цитати за покаяние. Веднъж тя дойде с още две-три жени. После

започна да идва често със сина си, носеше свещи и елей. Но едни хора ми казаха:

- Отче, тя лицемери. Тук тя е една, а там – друга, там тя блудства с полицаите.

Следващия път, когато жената дойде в манастира, аз строго я смъмрих, и тя си замина разплакана. А аз, след като измина малко време, внезапно започнах да усещам, как цялото ми тялото се разпалва от силна плътска похот. Започнах да се моля, но нищо не помагаше. Започнах да се чудя, поради каква причина ме споходи такова изкушение. Отново започнах да се моля, но без никакъв резултат. Тогава взех брадва, сложих левия си крак върху един пън, притиснах острието на брадвата към пищяла и започнах да удрия с чук по нея. Така

отризах от крака си седем парчета месо. Надявах се, че от тази болка, плътското разпалване ще отстъпи, но напразно. Ботушът ми вече започваше да се пълни с кръв, но изкушението не отстъпваше. Тогава, оставяйки манастира отключен, се запътих към гората. „ По-добре да ме изядат мечки“, - казах си аз.

По-пътя изнемогнах и паднах на земя-

та. Лежах и си мислех: защо, все пак се появи това изкушение, опитвах се да намеря някакво обяснение, да разбера причината. Изведнъж се сетих за жената, на която се скарах. Започнах да се разкайвам, че толкова строго я изобличих, като молех Бог за прошка, и веднага се почувствах така, все едно ме обляха със студена вода. Плътското разпалване напълно изчезна“.

След това старецът добави:

„Когато усещаме плътска похот, невинна е виновенно тялото. Плътското разпалване може да произхожда и от осъдителни помисли, и от гордост... Недейте веднага да започвате с пост, бдения и тем подобни“

Плътска похот може да произхожда и от осъдителни помисли и от гордост!

Преди да започнем разговора за осъждането на ближния, искам да направя няколко отклонения. Като разбрал, че

неговата съученичка е тръгнала по гибелния път, старецът Паисий започнал да се моли за нея. Така трябва да правим и ние, когато разберем, че нашите приятели, колеги, роднини, или просто познати, са тръгнали по грешен път. И дори, когато чуем, че някой вече е победен от греха, ние можем да се молим за него. Не е необходимо цяла вечер да се молим за актьори, политици, спортисти, фотомодели, но когато осъдим някого, трябва да изгоним осъдителния помисъл, като се помолим за падналия в грях.

Що се отнася до това, че старецът изобличил жената, докато тя не си тръгна разплакана, не означава, че свещениците

следва да си затварят очите за греховете на християните. Не! Те трябва да ги изобличават в греховете им, но не за се отдалечат от Църквата, а за да ги призват към покаянието. И да не се гнусят от техните падения, а като изкусни лекари, с любов да им дават подходящо лекарство. Да, светиите са изобличавали грешниците в техните грехове, и ветхозаветните пророци също изобличавали избрания народ. Но изобличавали без погнуса от грешниците, желаейки всякак тяхното изправяне.

Относно това, че старецът отрязал от крака си парчета плът, нима можем да

смятаме, че това е изход, че така можем да се избавим от изкушението? Нима в Священото Писание или при светите отци пише: „Когато човек бива изкушаван от блудна страст, нека реже своята плът?“ Не, не пише така. Някога имаше такава група флагеланти

(практикуващи форма на умъртвяване на плътта с различни инструменти, с цел покаяние- бел. прев.), които постоянно удряха себе си с камшик, мислейки, че така ще се избавят от плътски изкушения.

Православният път – това не е път на умъртвяване на плътта, а на умъртвяване на страстите!

И така, ние видяхме, че това средство, което използвал старецът, не е отслабило изкушението. Но следва да запомним неговото ревностно противопоставяне на изкушението: той предпочитал да умре и да стане храна за мечките, отколкото да се поддаде на страстта.

Да запомним и съвета на стареца Паи-

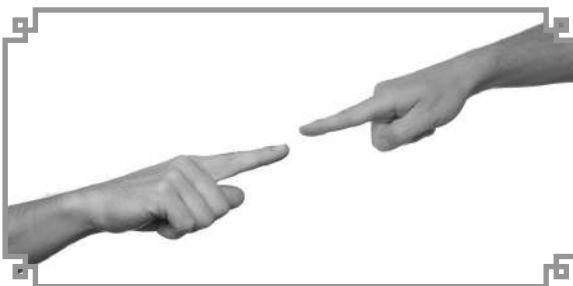

сий:

„Когато усещаме плътска похот, невинаги е виновно тялото. Плътското разпалване може да произхожда и от осъдителни помисли и от гордост... Недейте веднага да започват с пост, бдения и тем подобни“.

Каквото и да си мислим, ние в своето духовно незнание често не можем да разберем каква е причината за изкушенията, и си го обясняваме погрешно. Но нашите духовници (а понякога, братята, които са по-напреднали от нас във вярата) могат да излекуват нашата рана.

Исках да ти напиша още някои неща

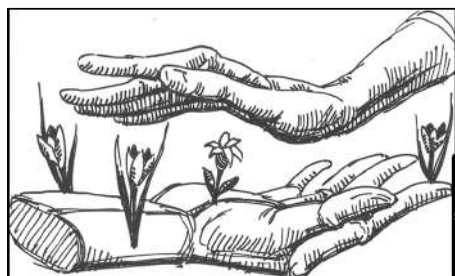

за осъждането на ближния, но мисля, че това е достатъчно, за да поразсъждаваш за това сам. Искаш ли да имаш също толкова големи изкушения, както старецът Паисий? Тогава осъждай. Само че шансовете да преодолееш изкушенията, които ще те връхлетят, са много малки.

И все пак, ще дръзна да те посъветвам да приключиш с осъждането. Понеже и самият аз съм жънал горчивите плодове от осъждането на ближния. И все още ги жъна. А те съвсем не са добри на вкус.

Понеже и самият аз съм жънал горчивите плодове от осъждането на ближния. И все още ги жъна. А те съвсем не са добри на вкус.

Превод от руски език: Вера Рачева

Преживяно

СТРАННИК ЧУКА В НОЩЕН ЧАС НА ТВОЯТА ВРАТА

Валерий Андонов

*„Обичайте и вие пришълца, понеже сами бяхте пришълци
в Египетската земя“ (Втор.10:19).*

Било през зимата, край брега на Атлантическия океан. Малкото, бедно португалско рибарско селце треперело под напорите на бурния западен вятър, който не се уморявал да шиба с камшик от солени пръски дървените къщички

близо до пясъчната ивица.

Океанът ревял като разгневен звяр, надигайки гневно тъмнозеленото си туловище и жадно облизвал с език от бяла пяна песъчливия бряг.

В една от къщичките на селцето

стояли сгушени около огнището двама възрастни хора. Предъвкваха оскъдната си вечеря от твърд, като камък, царевичен хляб и сушена риба от последния улов от преди месеци. Мълчали, унесени в спомени за отминали години, в които единственият им син все още бил при тях, преди да се запилее нейде в странство в дирене на по – добър живот от този на полугладния рибар, хранещ се от милостта на морето. Оттогава изминали много години в чакане дали ще се завърне някога при тях и ще ги утеши в старостта им. Но времето си минавало все така, в лишения и труд в нелекия рибарски занаят, който ставал все по – тежък и изстисквал малкото им останали сили. Осмукани от влагата и солената вода, те били осъдени да доизживеят последните си години в самота и бедност, без подкрепа от едничкия си син, чието лице дори не помнели.

Когато на вратата се потропало, те го взели за поредния порив на побеснелия вятър. Но когато се повторило и потретило, изненадани разбрали, че това ще е някой неочакван гост и му отворили.

Влезлият бил снажен мъж с обветрено лице, обгоряло от силно слънце. Покаралата, с първи признаци на посивяване брада закривала чертите му, но очите му били будни и живи, макар и с поуморен вид, а гласът му бил мелодичен и приятен.

Учтиво помолил да го пуснат да пренощува под покрива им, за което, разбира се, щял да си плати. И в уверение на последното извадил портфейла си, където се виждали надиплени пачки от едри банкноти.

Двамата възрастни хора приели с радост неочакваното заплащане, което било доста щедро. Били останали съвсем без никакви средства и получените пари щели да им дойдат добре.

Нагостили странника с каквото имали. А той им разказал, че идвал от много

далече, чак от Бразилия, където също се говори португалски. Там, след дълги скитания, успял да се установи на работа и да припечели добри пари. Преживял и много трудности, но си заслужавало. Най – сетне решил да се завърне в родината си, за което си мечтаел през цялото време на гурбетчийството. Мислел да не я напуска повече. Бил се запътил към родното си място, но нощта го сварила тук, в това лошо време.

Умореният пътник скоро заспал дълбок сън в единственото легло. А двамата стопани се въртели на твърдата рогозка, просната направо на пода в другия край на стаята и сънят бягал от очите им.

- Какво мислиш? – прошепнала жената, като сбутала съпруга си. – Това случайно ли е?

- А, добре ще ни дойдат тези ескудо, дето ни заплати добрият човек за нашето бедно легло. Утре ще можем да купим това – онова за храна. То и за нова мрежа ще стигне, че старата хич вече я няма, съвсем се прокъса. Господ ни го прати този странник, благословен да е!

- Глупак си, както винаги, и не виждаш по – далеч от носа си. Бог ни го изпрати това да ни утеши в края на мизерния ни живот. С тези пари, които си носи в портфейла си, ще можем да подсладим последните си дни, които ни остават, че те едва ли ще са много... Казвам ти, не е случайно това, милост от Господа е.

- Ти какво ми говориш, ума си ли изгуби? Че тези пари да не са наши?

- Ще станат наши, като му видим сметката на тоя. Я колко дълбоко е заспал, няма нищо да усети!

- Не, не, какви ги разправяш, грехота е. Как така да убия невинен човек и да го ограбя. Нали Бог ще ме накаже, как можа да си го помислиш – съвсем си полудяла!

- Та кой го знае тоя какъв е и как си е спечелил тези пари – ти на всичко ли му

вярваш? Разправя ги разни... Може да ги е откраднал или ограбил някого, знаеш ли?.. Откъде ще спечели чак толкова честен труд?

Дълго спорили. Старецът се дърпал, отказвал, позовавал се на страха от земното и небесното правосъдие, заклевал жена си да замълчи. Но не можел да се отърве от съскация глас, приканващ го да загърби съвестта си, от пламналите от алчност очи, съзрели изкусително подредените в портфейла банкноти. Навън вятърът блъскал с неспирна злоба жалките дървени стени,

ф у ч а л
в про-
луките,
зловещо
виел в
комина.
А борба-
та с думи
не прес-
тавала и
все пове-
че увли-
чала към
невиди-

мата пропаст, от която нямало излизане.

Старицата замъкнала съпруга си в тъмния килер, откъдето извадила скритата стомна с вино. Наливала и не преставала да го уговаря, че този пътник е дар Божий, изпратен да ги възмезди за глада и мизерията, която търпели през целия си живот. Господ ще им прости, ще се покаят, ще направят дарение на статуята на Девата... И неусетно пъхнала в ръката на рибаря широкия нож, с назъбено острие в единия си край, който му служел при улов и чистене на риба.

Наближавало да се съмне. Било потухнало, когато рибарската двойка излязла от кипарисовата горичка зад селото с разрошени коси и с кал по дрехите. Оста-

вили лопатите под навеса и се прибрали в дома си.

Най – после можело да разгледат на спокойствие плячката, която придобили. С треперещи от възлание ръце претърсили багажа на непознатия. Най – отдолу открили два пакета, грижливо опаковани и надписани с мастило. Подаръци, както се виждало. На единия пакет пишело: „На обичната ми майка“. На другия: „На обичния ми татко“. Съдържали хубави нови дрехи – мъжки и женски, с прибавени към тях красив часовник, дамска огърлица, пръстени,

о б и ц и .
И м а л о
и малко
пакетче с
пожълте-
ли стари
фотогра-
фии. На
една от
тях били,
щастливо
усмихнати,
р и б а р -
ското се-

мейство с техния малък, обичан единствен син.

Навън бурята била стихнала. Грозният вой, понесъл се внезапно над изтръпналото селце, не бил причинен от циклона, дошъл нейде от недрата на неизбродимия Атлантик.

„Maldita noite“ („Прокълнатата нощ“) се нарича разказът по действителна история, случила се в Поругалия накъде преди почти век, за която навремето прочетох и която ме остави без дъх в една, също така страшна бурна нощ при поредното ни прекосяване на зимния океан, чиито вълни с нестихваща ярост се мъчеха да ни вземат завинаги за свое владение във водната си бездна.

Преживяно

А ето една друга история за средно-щен гост, случила се в нашето съвремие, в дома на приснопаметния отец Георги Пейчев от село Жегларци, добре известен в нашите християнски православни среди.

В една също така мразовита и ветровита нощ на вратата на неговия скромен дом се потропало. Отворили. На прага стоял непознат мъж на неопределена възраст, който помолил да го приютят през нощта.

Отецът и неговата презвитера Мария били сами у дома си. Поканили пътника да сподели скромната им вечеря. На светли-

ната на лампата могли да го разгледат по – отблизо. А външността му съвсем не вдъхвала доверие. Бил брадясал, мърляв, с измачкани дрехи. Шапка – ниско прихлупена над рошави вежди, под които проблясвали тъмни очи с някакъв враждебен израз. Отговарял кратко и неохотно на въпросите на домакините, с хриплив глас, като от време на време хвърлял кос поглед на бедната обстановка наоколо. Не дал никакво що – годе ясно обяснение на това кой е, какъв е, откъде идва и накъде се е запътил. Целият му вид и държание будел безпокойство и страх у възрастните стопани, които останали с впечатлението, че са пуснали вълк в кошарата.

Като раздигнала масата, презвитерата

дала знак на отца да я последва в съседната стая.

- Да вземем да го отпратим – казала тя шепнешком – страх ме е от този човек. Тръпки ме побиват как ни гледа. Нахранихме го, стига. Ще му обясним, че при нас е тясно, не е удобно, място няма и такива неща. Да си върви с Бога по пътя и да търси друго място за пренощуване.

- Що говориш, бива ли тъй – заговорил отецът. - Че как можем да постъпим с пътник така? Късно е, никъде другаде няма да му отворят. В такова студено време – навън ли да спи? Грехота!

- Ами ако вземе да ни ограби, дори

да ни убие? Този не е добър човек, казвам ти! Как само ни оглежда... може да е някой престъпник, беглец, издирван от закона. Ще ни затрие и окоето му няма да мигне. Не, страх ме е, да си върви!

- Дори и такъв да е! Ти забрави ли какво пише в Евангелието: „Странник бях и Ме прибрахте“ (Мат.25:35). Да приемеш странник в дома си, е все едно да приемеш Самия Христос, Който казва: „Доколкото сте сторили това на едного от Тия Мои най – малки братя, Мене сте го сторили“ (Мат.25:40). И аз, какво, като християнин, че и свещеник Христов, да откажа госто-приемство на мой ближен в беда, това ли искаш да направя? Да изгоня Христа от дома си? Не, ще му дам подслон, пък как-

вото и да става, воля Господня!

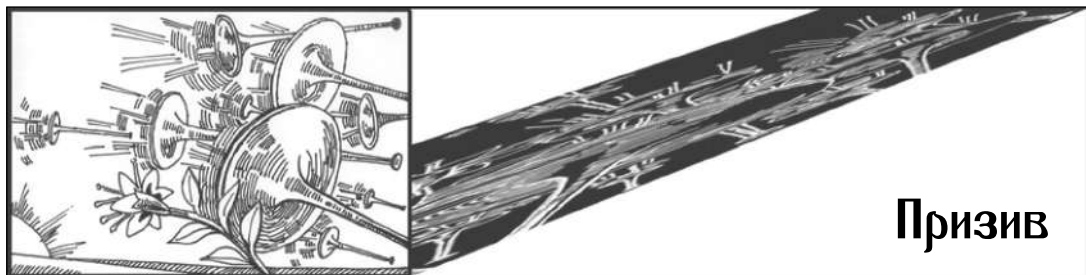
И отец Георги решително турил край на дебата с жена си. Все пак от чисто човешко безпокойство не могли да мигнат дълго. Ами ако онзи непознат се промъкне, докато спят? Не ги било грижа за имуществото им, нямали у себе си нищо ценно за ограбване. Но ако е решил да ги убие, ако той е някой убиец? Страшно...

И за да си дадат някакво утешение, отецът и жена му решили да будуват на смени. Когато се съмнало, погледнали

в стаята, където спял странникът. Няма-ло го, бил си тръгнал и нищо в къщата не липсвало. Бил си отишъл безследно и така нищо нито се чуло, нито се разбрало за тайнствения пътник, пренощувал у тях в тази бурна нощ.

Две истории за странник, почукал на вратата на две различни места, в различно време на изминалия двадесети век, но с различен край – „прокълната нощ“ и „благословена нощ“.

А ако това се случи и на нас?

ЕВАНГЕЛИЕТО – КНИГАТА, КОЯТО ПОСТОЯННО СЕ ПРОМЕНЯ

Схиархимандрит Авраам (Рейдман)

От само себе си се разбира, че ние – православните християни трябва да живеем по Евангелието, иначе как бихме могли да се наричаме християни. И да живеем по евангелски сме способни само, когато много четем Евангелието, както са казвали светите отци на древността – поучаваме се в него, дълбоко, със сърце го изучаваме.

Днес е разпространено мнението, че Евангелието не е възможно да се изпълнява, защото времената са други. Затова и да го четем, сякаш не е задължително. Но ние, всички православни християни, и особено монасите, трябва твърдо да осъзнаем: Евангелието е основата на нашия

живот. Ако цялата си дейност основаваме на заповедите, това ще постави нашия живот на стабилен фундамент. Евангелието е универсално учение, което можем да изпълняваме навсякъде и във всичко. Където и да се намираме, каквито и дрехи да носим, ние трябва целия си живот – и вътрешен и външен да градим на Евангелието, като на някакъв камък.

Евангелието е основата на нашия живот

Никой никога няма да отмени Евангелието и нищо няма да го замени. Ето защо четенето на Евангелието, размислите над него, приемането на евангелската истина в сърцето се явява задължителна страна

на християнския живот. Евангелието е самият живот. В него по естествен начин се съединяват и догматите, и нравствените истини, утвърдени чрез живия пример на нашия Господ Исус Христос, на Когото сме призовани да подражаваме.

Как можем съзнателно да стигнем до това подражание? Смесът на Евангелието се разкрива за нас именно тогава, когато се стараем да го изпълняваме. Когато в повечето случаи го четем отвлечено, то остава скрито за нас. Ако пък се вгълбим и принудим себе си към изпълнението на заповедите, то постепенно ще започнем

да усещаме жизнеността му, да разбираме как на дело може да направим следващата стъпка в своето нравствено

развитие. Разбира се, тук голямо значение има нашата молитва. Но и за нея можем да кажем, че тя е една от евангелските заповеди.

Едни, четейки Евангелието, казват, че то е непонятно; на други пък всичко там им е ясно. Трябва да предупредя последните. Евангелският текст е изложен с най-прости думи - та Спасителят и евангелистите след него излагат учение, необходимо за нашето спасение, а то трябва да бъде понятно за всеки, - затова може да се появи илюзия, че в Евангелието всичко е ясно. От тази илюзия, обаче, човек трябва да се избави. Ако Евангелието е изложено просто, това не означава, че е лесно

да го разбереш и изпълниш. Разбирането на Евангелието зависи не от умствените способности, не от напредъка във философията или в някоя друга наука, а от духовния опит. А доколкото истинският духовен опит е нещо твърде рядко и трудно постижимо, става така, че простотата на Евангелието за много хора се оказва само привидна.

Затова е по-добре да се обръщаме към тълкуванията на светите отци. Бих посъветвал първо да прочетете най-авторитетния източник - тълкуванието на блажения Теофилакт Български. Можете да прочете-

те тълкуванието на Евангелието на свети Йоан Златоуст, но той е изтъквал само две от Евангелията: от Матей и от Йоан.

Теофилакт Български е базирал своето тълкувание основно върху свети Йоан Златоуст, но го е допълнил с тълкувания на други, по-късни отци. Неговата книга е компилация на най-високо ниво.

Тълкувателят всъщност не прави Евангелието по-мъдро - да се говори така би било почти кощунствено, - по-скоро, той извежда хората, които четат на висотата на Евангелието, което е недостъпно за тях поради това, че благодатта Божия все още не се е докоснала до тях и не е просветила техния разум. Затова светите отци, които са изтъквали Светото Евангелие, го използвали не просто като повод за разсъждения и дълбоки размисли. Те,

Призив

пребивавайки чрез четенето на евангелските думи в най-дълбоко съзерцание, наистина са виждали съкровения смисъл на Евангелието, който е недостъпен за недуховните хора.

Сега бих искал да кажа няколко думи за това, какви плодове носи четенето на Евангелието. Първо, то е прекрасно средство за укрепване на вярата. Когато постоянно четем за евангелските събития и

живо ги възприемаме, нашият ум започва да се бори: например с това да се съгласим или да не се съгласим с чудото на превръщането на водата във вино? Ние се съгласяваме, подчинявайки се на своята съвест, – и вярата в по-голяма или в по-малка степен се усилва. При четенето на Евангелието нашият ум постоянно се сблъсква с такива събития или поучения, които не иска да приеме. Но в тази борба, ако сме съюзници на своята съвест, искрено желаем да вярваме, Евангелието

постоянно побеждава над нашия егоистичен, себелюбив здрав разум, и вярата се укрепва. Това става, защото при такова четене, така да се каже, чуваме проповедта на апостолите, след която хората са се обръщали към вярата.

При четенето на Евангелието нашият ум постоянно се сблъсква с такива събития или поучения, които не иска да приеме.

Второ, когато вярата става по-твърда, съответно се усилва и усещането за веч-

ността. Вечността застава пред нас като близка, неизбежна реалност, и в човека се усилва страхът от това, че може да премине там неподготвен, неуспял да се покае. По такъв начин четенето на Евангелието събужда в човека помненето на смъртта, колкото и странно да изглежда това на пръв поглед.

Понякога при четенето на Евангелието изведнъж ни пронизва усещането за веч-

ност, тоест появява се увереността в това, че всичко, в което вярваме и за което четем в Евангелието, е реалност. От това усещане ни обхваща страх. После то постепенно започва да се развива (обаче може и да угасне, ако се държим неправилно), и тогава върху ни започват да действат всякакъв вид размишления за смъртта: споменът за смъртта изобщо или за края на някой от нашите роднини и приятели; четенето на светоотеческите писания за смъртта или за откровенията за ми-

тарствата. Ние живо чувстваме, че нашата душа е безсмъртна и че има нещо безгранично, непостижимо и в същото време не по-малко реално от онзи живот, който ни заобикаля. В други моменти, когато се вгълбим в четенето на Евангелието или в молитвата, това „нещо“ може да ни изглежда даже по-реално от нашия телесен живот.

И накрая, нищо не може така да възбуди ревността в човека, както четенето на Евангелието. Понякога обаче нашето сър-

це до такава степен охладнява, че четейки Евангелието, не чувстваме в сърцето си никакво пламъче, евангелското повествование не ни засяга, не предизвиква съпреживяване. Ние просто минаваме с очи през текста. При четенето на Евангелието е нужно особеното участие на нашия ум, на нашата душа. Тук най-доброто средство е просто усърдният труд. Чувстваш ли сухота при Иисусовата молитва, при четенето на Евангелието или Псалтира, по време на богослужението – не е важно, ти трябва да преодоляваш тази сухота с усърдие. И

в случая с четенето на Евангелието е нужно просто да проявиш търпение. Ако внимателно и много четем Евангелието, постепенно сухотата ще намалее и в крайна сметка ще отстъпи. Когато казвах на своя духовник, че изпитвам сухота при Иисусовата молитва, той отвръщаше: „Сухо ли, мокро ли, все пак се моли“.

С какво чувство трябва да четем Евангелието? Навярно, този въпрос в определен момент стои пред всеки християнин. Често става така, че човек прочел Евангелието веднъж или два пъти, го слага настрана, казвайки, че повече не може да го препрочита: че всичко му е ясно и това е скучно.

Струва ми се, че Евангелието не може да омръзне. Ако го четем внимателно, с вяра и благоговение, ако го възприемаме като нравствено ръководство, а не като развлекателна книга, то не може да ни

доскучее. И повече тогава то все повече и повече ще ни увлича. Евангелието може да се сравни с Иисусовата молитва. Може ли да ни омръзне Иисусовата молитва? Тя ще омръзне, разбира се, на онзи, който не чувства благодатта. Но ако чувстваш в думите на Иисусовата молитва благодат, тя става за теб по-приятна от всички други пространни молитви. И ако сравним Евангелието с другите книги на Светоотеческата литература, ще видим, че от четенето на Евангелието усещаме повече утешение и

получаваме повече полза, отколкото от четенето на други душеполезни книги.

Струва ми се, че Евангелието е книга, която постоянно се променя. Днес си чел едно, а утре същото вече става друго. Там всичко живее свой живот. И можем да

обясним защо се случва така. Защото ние самите се променяме. Ако Евангелието ни докосва дълбоко, ние всеки път го възприемаме по новому. Така да се каже, ни се открива с различен смисъл. Божественото Откровение е неизчерпаема дълбочина. Не само това, което е казал Спасителят, но и цялото Евангелие е Откровение на Светия Дух, дадено на апостолите-евангелисти Матей, Марк, Лука и Йоан. Смисълът му е толкова многообразен, че практически е безкраен.

Евангелието е невъзможно да бъде разбрано напълно, освен в основните моменти, но да вникнеш напълно в него,

е все едно да познаеш волята Божия, да получиш пълно Откровение. И пророците не са имали такава знание, и апостолите са знаели само отчасти нещата, защото човек може да има това знание само в бъдещия живот.

Правилното чувство, четейки Евангелието, е да усещаш, че думите на Спасителя са насочени именно към теб, и особено ако те изобличават или укоряват. Лош признак е, ако четейки Евангелието, отделяме себе си от фарисеите, грешниците и се причисляваме към праведниците, апостолите; ако ни се струва, че само похвалите се отнасят за нас. Това е подозрително и странно. А когато чувстваме, че ни укоряват, учат, понякога ни насърчават, понякога ни изобличават, това е нормално, така и трябва да бъде.

И когато четем внимателно, се появява чувството, че сякаш чуваме словото на Спасителя, следваме Го и едва ли не виждаме всичко това, макар и да не принуждаваме себе си към някакво образно възприятие. Нужно е да четем Евангелието просто, тоест внимателно. Не са нужни никакви мисли, никакви разсъждения, никакви собствени тълкувания – нужно е внимателно да четем! Човек разбира Евангелието не тогава, когато може подробно, витиевато и тънко да разсъждава за него, а тогава, когато една или друга евангелска фраза стига до сърцето му с цялата си жизнена сила. И когато почувстваш със сърцето си как да изпълниш заповедта за любов към ближния, тогава си разбрал тази заповед.

Свещеното Писание, особено Евангелието, трябва да се разбира със сърцето. Нужно е да се вглъбяваме в четенето така, както се вглъбяваме в молитвата. От такава внимателно многократно четене, до нашето сърце достигат тези истини, които ни се струват прости и даже примитивни.

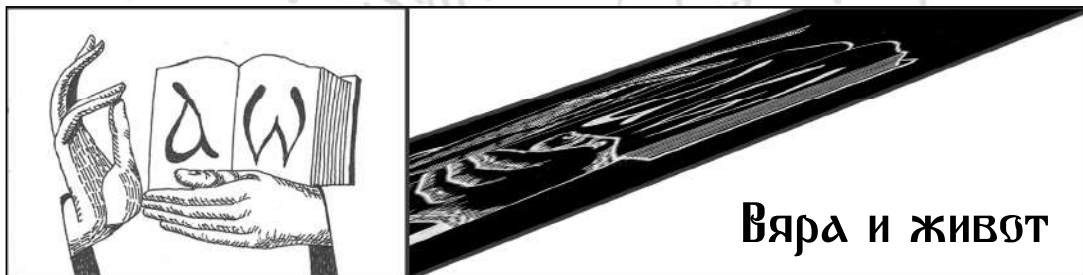
Задава се многократно въпросът: кол-

ко често трябва да четем Евангелието? Бих казал: колкото повече, толкова по-добре! Нужно е да се насищаме с четене на Евангелието, сякаш утоляваме жаждата си. Ако се научим в различни жизнени ситуации да си спомняме евангелския текст, това ще е прекрасно. Помненето на евангелските заповеди действа много силно на душата, в тях има някаква необяснима благодатна сила, както казва свети Игнатий. Например, само от едно спомняне на Христовите думи „всякий, гневающийся на брата своего всуе, повинен есть суду“ (всеки, който се гневи на брата си без причина, виновен ще бъде пред съда) (Мт. 5, 22), угасва гневът. Струва ми се, че ако сме се научили през деня в някакви житейски ситуации да си спомняме тези или онези изречения от Евангелието, даже и да не е дословно, това много би ни отрезвило.

И даже, ако четем Евангелието механично, и от това също има полза, защото и повърхностно четене на Евангелието все пак просвещава ума. Понякога четеш една, втора глава повърхностно, третата вече внимателно, а на четвъртата се събужда и някакво чувство. И по такъв начин се връщаме от суетата към вътрешната събраност, и отново придобиваме душевен мир.

Някои от светите отци говорят за това, че четенето на Свещеното Писание се превръща за него в богословие. То престава да бъде просто четене, при което човек разсъждава и се опитва да разбере смисъла на прочетеното. Евангелските думи действат на душата на преуспелия в духовния живот човек с такава сила, че предизвикват в него най-искрена вяра, и той не просто чете Евангелието, а съзерцава в него въплътилият се Син Божий.

*Превод от руски език:
Йоанна Калешева*

Вяра и живот

ПРЕДИ ВСИЧКО ПРИНАСЯЙ НЕПРЕСТАННА МОЛИТВА И ЗА ВСИЧКО, КОЕТО СЕ СЛУЧВА С ТЕБЕ, БЛАГОДАРИ НА БОГА

(от Устава на Антоний Велики)

Архимандрит Емилиян Симонопетритски

Антоний Велики е реалист. Неговият устав не е абстрактна формула, измислена от него и оставена на нас. Всяко негово правило съдържа нещо уникално за монашеския живот, при това ако се наруши поне едно, се нарушават всички останали. По неговите думи, молитвата трябва да се принася непрестанно, но едновременно с това и да благодарим на Господа за всичко, случващо се с нас. В това съчетание има особен смисъл, защото тези две действия са неразделни и се съвместяват едно с друго. Ние благодарим на Господа за всичко хубаво, което се случва в живота ни, обаче, по-важното е да благодарим и за всичко останало, понеже не всичко в живота ни се случва така, както ни се иска на нас. Например, ние се молим, но ни се струва, че Бог не ни чува. Ние Го молим за

здраве, а боледуваме все повече и повече. Ние Го молим за определени жизнени блага, но не получаваме от Него нищо. Сякаш всичко се случва не според нашите молитви.

Онзи, който не се е научил да благодари на Бога за всичко, в това число и за жизнените беди и несполуки, няма да напредне в духовния живот дори и на милиметър от момента, в който е излязъл

от утробата на майка си. В живота му няма да има развитие. Обратното, когато човек се ражда, той е едно невинно дете, притежаващо святост по природа, а ние, достигайки зрелостта,

вече притежаваме жестокост и знания, които задълбочават вината ни. И така, ние трябва да се научим да благодарим на Бога. В онзи момент, в който ни нападат лукави помисли, или когато наш брат ни

говори някакви думи и усещаме в душата си злоба към него, точно тогава трябва да благодарим на Господа и да се усмихваме на нашия брат. А ако не постъпваме така, ние не можем да се придвижим дори и крачка напред, понеже всичко, което ще ни се случва, няма да е според нашите молитви. Особено нашите близки или онези жизнени ситуации, в които се озоваваме, ще предизвикват у нас лукави помисли, изкушения, страсти и враждебност.

Непрестанната молитва и благодарност към Господа за всичко, което се случва с нас – това са необходимите условия за нормален живот. Ако един човек не благодари на Бога за всичко в света, той не е способен да се моли, нито да живее в монашеско общество. Човекът трябва да бъде благодарен за всичко, което се случ-

ва с него в манастира, независимо от това, дали това произтича от неговия вътрешен свят, от братята, от враговете или от бесовете. Например, един монах го посещават отчаяни помисли. Той не трябва да се огорчава, но да се радва и да благодари на Бога. И на беса трябва да казва: „махни се, сатана“, да го гони, а ако той не се маха, монахът трябва да му каже: „Ние с теб сме на едно легло, легни до мен, само че се обърни на другата страна, да не усещам смрадта от твоето дихание“. И той веднага ще излезе като светкавица.

Непрестанната молитва и благодарност за всичко, са свързани непосредствено с личното ни молитвено правило. С други думи, един човек може да си определи своето правило, когато свикне да се моли непрестанно. И непрестанно може да се моли само онзи, който е оп-

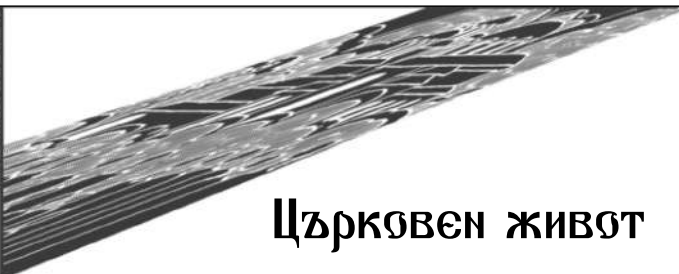

ределил за себе си правило. Ако поискаш да отделите непрестанната молитва от молитвеното правило, и едното, и другото ще рухнат. Това е основата и е необходимо да се помни постоянно. Дори само за

два дена да се отклониш от молитвеното си правило, няма да забележиш, как ще забравиш, дори веднъж на ден да кажеш: „Слава Тебе Боже!“. Такъв е законът.

Превод от руски език: Вера Рачева

ЦЪРКОВЕН ЖИВОТ

КАК ЖИВЕЯТ МОНАХИТЕ БЕЗ ЖЕНА?

Протоиерей Владимир Пучков

Когато преди почти четвърт век реших да вляза в семинарията, не без изненада открих, че мнозинството от моите връстници и възрастни хора имат доста специфично отношение към духовенството. В очите на мнозинството свещеникът трябва да изглежда според представата, която филмите от деветдесетте беше изградила: мъж „не от този свят“, винаги облечен (едва ли не спящ) в расо, с дълга брада и характерен поглед, не познаващ жена, не ядящ месо и за всичко това, навярно получаващ от църквата добра издръжка.

В крайна сметка, тогава в градовете имаше по една или две действащи църкви и градският жител нямаше къде да засече

жив свещеник. Но с времето храмовете станаха повече, съответно и свещениците, и достъпността на църквите, съчетана с интереса към всичко, което преди беше забранено, доведе до това, че свещеници започнаха да се срещат по-често, и възможностите за общение с тях повече.

В резултат на това, мирянинът някак си научи какъв е истинският свещенически живот и нелепите стереотипи намаляха. Някои теми обаче, продължават и днес да предизвикват тесногърд ин-

терес.

Една от тези, неизменно интригуващи теми, се явява въпросът за брака и безбрачието в средите на духовенството.

БРАК И БЕЗБРАЧИЕ – ДВЕТЕ СТРАНИ НА ЕДНА НОРМА

Първо, нека предварително изясним някои понятия. Клириците могат да бъдат разделени на две условни категории: духовенство и монашество. Духовенството са хора, които получават от Църквата правото на свещенство. Това са три йерархични степени: епископи, свещеници и дякони. Монашеството не е йерархична степен. Това не е нищо друго освен специален начин на живот и йерархично монасите стоят на едно ниво с миряните.

За монасите, безбрачието е норма на живот. Тук няма „мъчни за носене бремена“ (Лук. 11:46) или потискане на човешката свобода. Първото и най-важно нещо,

което се изисква от човек, който иска да стане монах, е осъзнатото желание и свободен избор! Когато човек направи този избор, попада в среда, която живее по свои, много строги правила. Целта на монашеството е пълното отричане от светския живот, от на този свят и ненужните светски грижи. В това отношение отхвърлянето на семейния живот и брака изглежда естествено, тъй като имайки задължения към жена и деца, е невъзможно човек да се посвети напълно и изцяло на Бога. Всъщност самата дума „монах“ идва от гръцкото „моно“ - един. Така че безбрачният, самотен живот е норма за мо-

наха. И няма нужда да задавате въпроси как живеят монасите без жени. Изборът на монашески живот по правило е съзнателен избор на зрял човек, който познава света и светския живот, който разбира от какво и в името на какво се отказва и следователно просто не се нуждае от жена като партньор в живота. Следователно животът на монаха без жена е нещо напълно естествено!

При духовенството всичко е по-сложно. По-ниските степени на духовенството – свещеници и дякони – се различават

едни от други по вида на службата. Някои (и повечето от тях) служат в енория, тоест в градски и селски църкви или катедрали. Съответно те живеят в света, имат едни и същи инте-

ресии и грижи като енорияшите си, поради което знаят добре как живее и диша тяхното паство. По-голямата част от енорийските свещеници и дяконите са семейни хора със съпруги и деца. От една страна, това за тях е благо, тъй като духовникът, който е зает през повечето време в храма и с паството си, може да си позволи да бъде спокоен за битовата страна на живота. Освен всичко, това е възможност за редовно облекчаване от психологическия стрес, който е неизбежен в свещеническото служение и който не се облекчава с нищо толкова ефективно, колкото с времето, прекарано в семейството, посвете-

но на съпругата и децата. От друга страна, семейството е в известна степен пасторална необходимост. Как иначе ще разбира духовникът живота на голямата част от енорияшите, които са семейни, ако той самият няма семейство, няма жена, няма притеснения с деца, няма проблеми...

Разбира се, сред монасите също има ръкоположени за дякони или свещеници - нали някой трябва да служи в манастирите, и там монасите-духовници се справят без жени толкова естествено, колкото и техните неръкоположени братя.

От монасите се избират епископи - висшето духовенство. И разбира се, животът им преминава в монашеско уединение, независимо че наситеността и интензивността на йерархическото служение са вероятно далеч от спокойния монашески живот. Едва ли човек трябва да се озадачава от факта, че йерарсите се справят без жени: ако приемем нивото на съзнание и твърдост в избора на монашество при един обикновен монах, то колко повече тези качества са още по-присъщи на епископа, избран измежду монасите с мъдрост и опит.

НЯМА ПРАВИЛО БЕЗ ИЗКЛЮЧЕНИЕ

Най-вероятно сте си го помислили... И, не без основания. В крайна сметка, освен гореописаната православна практика, има и друга - католическа. В католическата църква няма семейни духовници,

освен може би, дякони. Съществува безбрачие за свещениците, и не съществува алтернатива. И не питайте как се справят свещениците без жени! На мен самият ми е трудно да го разбера, защото енорийското служение не е спокоен живот зад манастирски стени, където ден след ден се редуват почти еднакви и монотонни, и където не се налага монахът сам да решава повечето финансови и битови проблеми. Въпреки това, Западната църква цени

тази институция и възприема безбрачието на духовенството като древна традиция, оправдана по свой начин и разбира се, задължителна за всички. И нито един от папите, който имаше възможността да се увери, че задължителното безбрачие не само не прави служителите на олтара по-достойни, но напротив, насърчава греха и покаяната, не посмя да премахне задължителното безбрачие

за свещениците.

А КАК ВСЪЩНОСТ ТРЯБВА ДА БЪДЕ?

Разбира се, стремеж към идеала е нужен във всичко. Дори в това, което далеч не е първостепенно и в което несъвършенството е простимо. Но ако говорим какво за идеалната ситуация, тогава тя със сигурност се състои в това, свещениците монаси да служат в мъжки манастири, а женените свещеници - в катедрални и енорийски църкви. Дори в женските манастири правилата повеляват да се назна-

Дякон

Свещеник

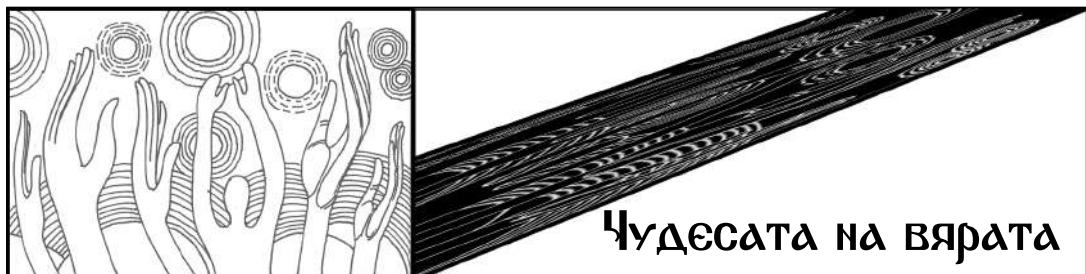

чават семейни свещеници, за да се избегне евентуално изкушение.

В различни времена в живота на Църквата навлизаха явления, понятия и неща съвсем нови и непознати досега за нея. Те пускаха корени, ставайки постепенно отначало толерантни, после нормални, а след това напълно се превърнаха в благочестива традиция. Навярно ще пусне корени и безбрачното свещенство. Има мъже, които са самотници по природа, които не се нуждаят от никого, чувстват

се добре сами със себе си, умеят лесно да се справят без жени и това не им струва усилия. Би било глупаво да се мисли, че подобно свойство на природата може да бъде пречка за свещеничеството, ако човек не възнамерява да поеме подвига на монашеския живот. Въпреки това, безбрачието обещава много повече неудобства за свещеническия живот, отколкото ползи, и в никакъв случай не е приемливо за всички.

Превод от руски език: Армине Христова

ЧУДЕСАТА НА ВЯРАТА

НОЩ, КОЯТО ЗАВЪРШИ С ЧУДО

Анна Берсенева-Шанкевич

Когато започнах да идвам в храма, се появиха и много нови познати. Естествено, споделяхме един с друг различни истории, които са ни се случили в процеса на възцърковяването. Някои бяха съвсем обикновени, други не можеха да бъдат обяснени с прости думи.

Едно момиче, което покъсно ми стана приятелка, разказа историята си и разреши да я публикувам, но без да разкривам име-

то ѝ.

„През студентските ми години постоянно се забърквах в неприятности. И онази вечер също. Репетицията в театъра приключи късно, до метрото стигнах вече към полунощ. Забелязах го около три спирки

преди моята.

Зима, нощ, а той - с тъмни очила и шапка. Тогава живеех в общежитие и за да стигна до него, от метрото трябваше да вървя още дълго. Човекът с очилата се качи

заедно с мен в маршрутката. Проявих бдителност и не тръгнах веднага към общежитието, а се насочих към денонощен супермаркет. Той не ме последва и аз се успокоих: „сторило ми се е“. Пообиколих магазина, повъртях се за всеки случай двадесетина минути.

Когато излязох, непознатият го нямаше. Спокойно тръгнах към общежитието. Пътечката криволичеше между рехави храсти и малобройни улични лампи. Той се появи неочаквано – не успях нито да се затичам, нито да извикам. Обгърна ме, подпрянождо ребрата ми, тихо и уверено каза:

„Идваш с мен!“. Тялото ми се скова от страх, успях само да кимна с глава. Тръгнах ме. Зад трите блока на общежитията имаше стадион,

а зад стадиона – река. Натам ме водеше. Ясно разбиха, че подминем ли блоковете, на стадиона вече няма да срещнем никого.

Тогава не знаех какво е молитва, но си спомням как започнах да умолявам Бога за помощ. Молих се не само без глас, но и без думи, защото мислите ми се блъскаха една в друга и не искаха да се свържат в изречения. Подминахме общежитията, сърцето ми заблъска силно. Наближавахме вече стадиона, където изобщо нямаше никакво осветление, и изведнъж незнайно откъде изникна младеж. Той дори поглед не хвърли към човека с очилата, а гледаше само към мен: „Какво правиш

тук? Знаеш ли откога те чакаме всички, хайде бързо да вървим!“ Замръзнах. Ножът, който през цялото време усещах подпрян между ребрата си, се шмугна в джоба на стопанина си. Младежът ме хвана под ръка и ме поведе към блоковете, а мъжът с очилата така си остана на мястото.

Дотолкова бях сконфузена от случилото се, че не попитах младежа за нищо. Той ме изпрати до моя блок и се сбогува с мен. Вероятно е бил обикновен младеж, прибиращ се след среднощно тичане, но за трите години, които изкарах в това общежитие, повече никога не го срещнах.

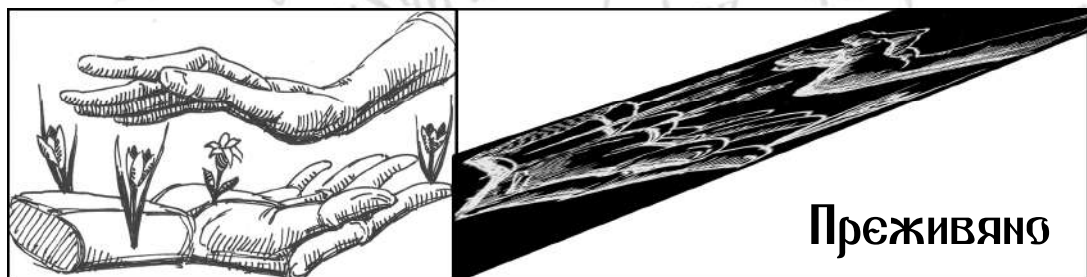
Опитвах се специално да го търся – нищо не се получи. Може да се намерят различни обяснения, но за мен за цял живот той си остана ангел, изпратен в

отговор на безмълвната ми молитва.

На същата вечер, но значително покъсно, осъзнах какво се е случило всъщност. Осъзнах, че Бог ни чува и идва на помощ, и тази мисъл ме потресе. Тя се въртеше в главата ми и си мисля, че мога да кажа, че от тази история е започнал пътят ми към Църквата. Предстоеше ми да направя още много крачки по този път, той беше дълъг и криволичещ, но се започна именно от онази вечер.“

Превод от руски Марина Трухина

Преживяно

В ЖЕРТВА НА ВАМПИРИТЕ

Елена Шмелёва

На Антон му беше омръзнало да ходи на църква. Майка му, както всяка неделя, рано сутринта запали лампиона в стаята, включи православния канал и започна на висок глас да повтаря, заедно с батюшката от екрана, утринните молитви.

Антон се зави през глава и извика:

- Мамо, стига!

Майка му си даде вид, че е силно погълната от молитвата и не му обърна внимание. Само повдигна рамене, когато Антон изкрещя:

- Изключи го най-сетне!

Като завърши „Утринното правило“, Антон,

пронизвайки с поглед майка си, започна лениво да се облича. Помисли си: „Пак няма да закусам, вчера даже не ми даде да пия айрян, а като някое тревопасно – само една салата от зеле с картофени бухти, пфу!“

- Антошенка, - ласкаво го прегърна майка му - хайде, измий се и да си прочетем молитвите преди Причастие! Вчера си легна навреме, би трябвало да си се наспал!

„Колко е съляпа!“ – помисли си Антон и злорадо се разсмя в себе си. Той си легна снощи навреме, но не заспа. Скри се под завивката с таблета си и гледаше сериала за вампирите, който не е чак толкова ужасен, както другите подобни. В него вампирите бяха необикновени - дори не изяждаха всички подред, не се бояха от светлина; живеят в обикновено общество,

работят, учат се, имат семейства, братя, сестри, дружат със съседите си. И изобщо, всичките им преживявания са като на хората. Само че имат свръхспособността да летят без криле, да преминават през стени и владеят

магия, която се оказва средство в борбата им за справедливост. Често се влюбват в хора, които не са вампири, женят се, обичат се, правят секс като при хората и едва тогава вампирът си признава, че е такъв. Тогава започва най-интересното! За да могат да останат заедно, вампирът трябва да направи ритуално захапване, за да се смеси кръвта му с тази на човека. Започват съмнения, разговори, откровения и доста остри моменти.

На Антон най-много му допадна героят Грегор – решителен и твърд. Антон даже прилича на него в израза на очите и прическата. Любимата на Грегор се казваше Лизи – тя е вампирка. Лизи също му хареса – блондинка, смела даже до себеотрицание. Узнавайки истината за Лизи, Грегор не можа да предаде любовта си и ѝ поднесе шията си. Лизи нежно ухапа любимия... И те останаха заедно, извърши се преграждане, и накрая...

Антон не можа да стигне до края на филма – очите му се затваряха и сънят го погълна. Но скоро след това, майка му се включи с молитвите си.

„Омръзна ми – всеки път едно и също!“ – яростната мисъл отекна в него като вик. Въпреки всичко, последва майка си в нейната стая и застанаха пред иконите. Майка му потъна в четенето на правилото преди Причастие, а Антон – в преживяванията от изминалата нощ.

Препратка към този сериал му беше изпратила Олеся, с която са приятелчета още от детската градина и с която вече десет години посещават задно храма в неделния ден. При тази мисъл му се догади и с раздражение си помисли: „Този кошмар ми омръзна!“

- Ти се прекръствай, не забравяй! – погледна го майка му и като в скоропоговорка продължи да чете.

На Антон не му се кръстеше, в един момент му стана странно, че стои тук. Втресе го, задушаваша вълна на раздражение се надигна към гърлото, после с черни искри го заля до темето и от него се изтръгна вик, но като че ли не с неговия, а с чужд глас:

- Замълчи най-сетне, стига! Никъде няма да ходя!

Изтръгна от ръката на майка си молитвеника, запокити го върху леглото и стискайки яростно юмруци, излезе. В коридора срещна погледа на свети Николай

Чудотворец от иконата, която висеше над входната врата.

- Ъхх, - просъска разгневено и с широка крачка забърза към банята.

Антон пусна студената вода, но и тя му се струваше гореща. Ледените струи го обливаха, но той не усещаше хлад.

Зад вратата се чу гласът на майка му:

- Антон, какво ти е?! Моля те, отвори!

- Махай се! – извика ѝ той.

Докато стоеше под ледения душ, започна да разработва план за действие. „Ще натикам в чантата със скъсаните дръжки всичките икони от лавицата и ще ги изхвърля на боклука“ – мислеше си той и дланите му се свиваха в юмрук.

- Антошечка, заради Христа Бога, какво ти става? – почти проплака зад вратата майка му.

- Спокойно, майко, навярно се разболявам. Ще си остана вкъщи, а ти отивай!

Спря душа, бавно се подсуши с хавлията, облече се, среса се и излезе от банята.

Майка му се приближи до него, обгърна с длани лицето му и тревожно се вгледа в очите му. Антон сдържа порива си и се отскубна от нея.

- Мамо, искам да остана в къщи! – глухо ѝ каза.

Майка му се засуети, включи чайника, донесе меда...

- Сине, изпий чаша чай с мед и поспи... Аз трябва да тръгвам - с извинителен тон каза тя, облече палтото си, омота се с шала и отвори вратата.

- Ох, - върна се обратно, - хапни нафорка и пийни от светената вода – нали знаеш, всичко е на лавицата. Но с молитва, моля те!

Антон кимна и приседна до чашата чай с уморен вид.

Щом майка му излезе, той шумно отвори шкафа, извади червеникавата чанта, като куршум обиколи стаите и обра всичките икони. Нахлу ботушите, надяна кур-

тката си и побегна по стъпалата надолу. Стигна до казана за боклук, завъртя чантата с иконите и я запрати, но тя прелетя и падна на земята зад казана, прогонвайки оттам две истерични врани.

Върна се в къщи и се поуспокои. После си включи продължението на сериала за вампирите.

Грегор вече беше друг- беше се превърнал във вампир, раздели се с Лизи, завързаше нови запознанства и ловко започна да превръща във вампири новите си приятелки. За това получаваше бонуси и ставаше все по-силен. Накратко казано

– сериалът ставаше все по-як!

Антон така се увлече по безконечните серии, че не забеляза как и з м и н а х а много часове.

Позвъни Олеся.

- Е, нали е много готин сериалът? – каза тя. Ти днес не беше в храма?

- Да, хич не ми и трябваше!..

И внезапно от устата му се изплъзна псувня, дори самият той за миг онемя.

А Олеска помълча малко и каза:

- И на мен много ми харесва! Слушай, защо не влезеш в контактната групата на „Вампири и таласъми“ - там коментират сериала и може да си направиш и регистрация за някоя от новите им игри с много интересни мисии.

Антон само това чакаше – бързо се регистрира и потъна в игра. Беше страхотно! Друг свят, въобще всичко наопаки. Антон ту се изчервяваше, ту побледняваше, ту го

втрисаше, ту му се замайваше главата. Понякога му изникваше мисълта, че едва ли не героят действа самостоятелно, а Антон след него тича като на повод. Понякога му се приискваше да преустанови играта, но нови картини грабваха очите му и палците му сами бягаха по клавиатурата.

Телефонният звън го отрезви.

- Антон, здравей, звънях на майка ти, но не ми отговаря – зарецитира в слушалката леля Олга, приятелката на мама от църквата.

- А, не знам, няма я у дома, – разсеяно отвърна той.

- И къде може да е? Днес не дойде в храма, а беше обещала да ми донесе една книга. Ти не тръгна ли с нея?

- Аз се поразболях и мама отиде сама за служба – хладно

промълви момчето.

- Хайде, оправяй се! Пак ще я търся. - и тя затвори...

Мръкна се. Антон набра номера на майка си и чу: „Няма връзка с този номер“. „Навярно е била на Литургия в Успенския храм, после може да е отишла у някоя приятелка, а сега да е на вечерня, нали е голяма молитвеница, и затова телефонът ѝ да е изключен“. След като си намери удобно обяснение, тревогата му поспадна и той се усмихна: „нали си е молитвеница!“. Отиде до кухнята, отвори си една кутия с кефир, сипа си супа, изхрупа всички гевречета и продължи играта.

„Грегор, победата на ниво Адепт из-

иска жертви!". В тази мисия Антон игра под името Грегор. По-нататък имаше инструкция: да намери жертва от своето обкръжение и да я даде за заколване. Антон почувства необикновен прилив на сила – беше длъжен да постъпи, както му предлагаше Майсторът. Вярвах в него. И той натисна бутона за съгласие. Излезе цял списък с думи: минувач, скитник, дете, старец, баща, майка, сестра, брат, приятел, съученик, учител, съседка, котка, куче,.. Четейки списъка, Антон изведнъж разбра, че играта става някак странна. Понечи да превърти страницата нагоре, с намерението да излезе от нея. Но необяснимо и внезапно палецът му щракна два пъти върху думата „майка“ и страницата се превъртя: „Поздравяваме ви, това е най-якият избор, в един рунд ще качите 10 нива“ – проговори гласът от виртуала. Инструкция за действие – тук!". И на екрана се появи препратка.

- Я си гледай работата! – изкрещя срещу монитора Антон и силно натисна върху копчето за изключване. Екранът угасна.

Вече беше девет вечерта...

Антон отново набра телефонния номер на майка си и – „няма връзка“. Позвъни на приятелката на майка си.

- Антон, тъкмо смятах пак да ти звъня. Още ли я няма?

- Няма я и телефонът ѝ не отговаря. Какво да правя?

- Давай без паника – почвам да я търся. Ще вдигна всички на крак! – изкомандва леля Олга и в слушалката сякаш запищяха сирени.

- Господи! – прошепна Антон и по навик погледна към лавицата с иконите, но тя беше празна.

Изведнъж си спомни какво беше направил сутринта и се цапна по челото. Побягна към стаята, после към стаята на майка си – никъде не беше останала икона.

- Какъв глупак съм! – закрещя Антон и

яростно заби юмрука в главата си. Внезапно почувства нечий поглед върху себе си – от иконата над входната врата го гледаше свети Николай Чудотворец! Беше забравил за него.

- Какво да правя? – проплака Антон към светията. Помогни ми, свети Николае, къде е майка?

И започна отчаяно да се моли.

- Какъв глупак съм! Може чантата да е още там?

Облече се и светкавично излетя навън. Дотича до казаните, но нямаше нищо – тебяха изпразнени и наоколо беше почистено.

С разтреперани нозе се отправи към къщи, но не му се прибираще. Насочи се към Успенския храм, на няколко спирки по-нататък, но храмът беше затворен. Премина от другата страна и тръгна към Николския храм – разбира се, и той беше заключен...

Вкъщи имаше няколко пропуснати повиквания от приятели на майка му.

В един през нощта се разнесе звън – беше Олга Алексеевна. С вълнение каза:

- Антон, майка ти е в реанимация! Започвай да се молиш. Аз организирах всички в енорията да се молят. Грабвай молитвеника и изчети всички молитви за болящ. Само запази спокойствие! Утре в 11 ще отидем заедно при майка ти.

Антон избяга в коридора, искаше му се тогчас да тръгне към болницата, но не знаеше коя... Грабна телефона, повъртя го, искаше да набере номер, но се отказа.

„Стоп, нали си вече мъж! Отговаряй за постъпките си!“ – това каза сам на себе си.

Отиде до кревата, където сутринта беше захвърлил молитвеника на майка си, и го взе. Излезе в коридора, коленичи под единствената останала икона на свети Николай и започна да чете всички молитви наред. Отначало - вечерното правило. После утринното, а след него и

Покаяния канон... Четеше сричайки, бъркайки думите, връщайки се в началото на изречението. Не беше лесно... В един момент Антон прозря, че всъщност молитвите бяха за него, а не за майка му.

„ Душо моя, защо богатееш в грехове, защо не обичаш брата си, а следваш блуд и гордост...“ От очите му закапаха сълзи и попиха в домашните пантофи на майка му. Той се моли дълго на Богородица, на Ангела Хранител. За първи път в живота си прочете и акатиста към свети Николай Чудотворец.

- Помогни, помогни, помогни! – зовеше той светията и му се струваше, че образът от иконата се раздвижи и очите му се изменаха – не гледаха така строго, а съчувствено.

В седем сутринта Антон се надигна от дивана, в ръце с маминия молитвеник.

„ Трябва да запиша молебен за здраве, както прави мама, когато някой е болен“ - си каза той, скокна, изми се и побягна към храма. На прага срещна отец Валерий.

- Отче, мама е в реанимацията, дайте да се помолим! – и стисна ръкава на свещеника.

- Тъкмо навреме идваш, има ранна Литургия! Давай, изповядай се!

В храма имаше три старици, едната от които дойде да разпитва за мама - вече беше осведомена, че е била нападната от някакъв луд, който цялата я бил нарязал – дори във вечерните новини съобщили за

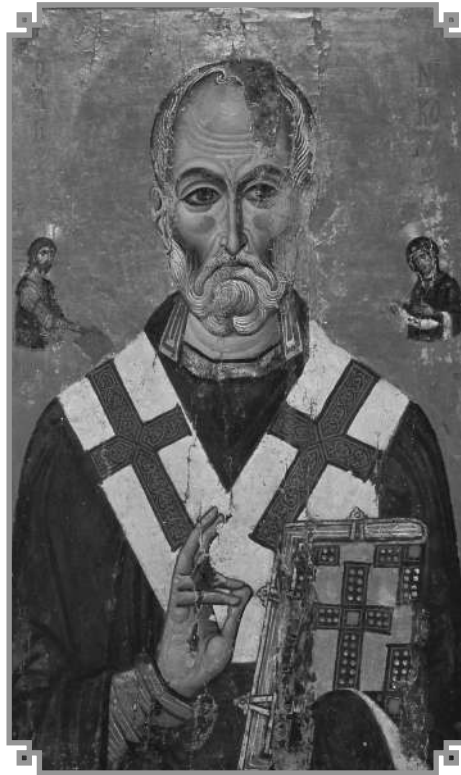
инцидента.

При тези думи Антон зави като ранено животно.

- Ела тук, - повика го отец Валерий.

- Аз съм виновен! – задъхвайки се заговори Антон. За мен няма прошка, аз принесох майка си в жертва на вампирите!

И той започна да разказва за всичко, що бе сторил, стенойки и бършейки сълзите си с ръка.

Литургията мина неусетно бързо, на един дъх. Антон се молеше, както никога до сега, без да усети как се изниза времето.

- Като отидеш при майка си – ето, занеси й просфора! – с тези думи отецът го върна отново в реалността.

Излизайки от храма, Антон забеляза с крайчето на очите си до пангара неговата червеникава чанта, със скъсана дръжка, в която стояха иконите. Някой я бе намерил и донесъл в храма, както имаше обичай да се носят излишни или намерени икони, за да ги придобие някой, кой-

то има нужда от тях.

Антон взе чантата и обясни на клисарката, че е негова.

Прибра се бързо къщи, и докато акуратно нареждаше всички икони по местата им, звънна Олга Алексеевна и загрижено каза:

- Давай, Антон, да отиваме в болницата! По-добре е майка ти, направили са й сложна операция и сега някой трябва да

се грижи за нея.

Антон влезе в болничната стая. Майка му лежеше, беше ѝ включена система, цялото ѝ тяло и лице бяха в превръзки.

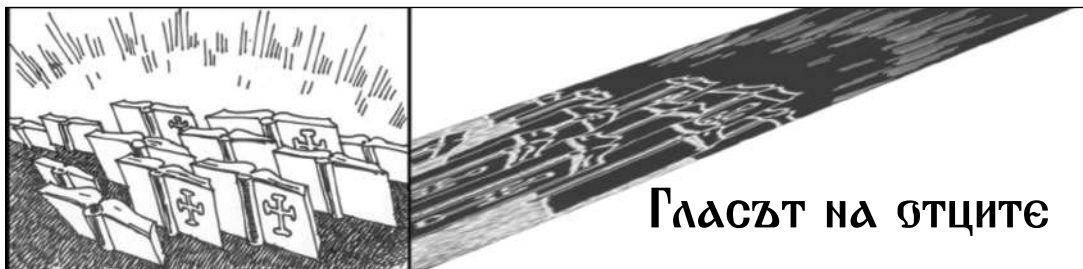
Антон приседна на крайчеца на леглото ѝ, наклони се към лицето ѝ – то беше толкова бледо! Тя лежеше със затворени очи, синини имаше по свободните от превръзка места, устните ѝ бяха в засъхнала кръв...

- Мамо, не умирай! Мамо, за съм виновен, заради мен се случи това... Прости ми, майчице!

Свлече се на колене пред леглото ѝ. Сълзите му капеха върху протегнатата ѝ под системата ръка.

- Синко!.. – разтваряйки изсъхналите си устни промълви майката. Слава Богу! Продължавай да се молиш!..

Превод от руски език: Валя Марчелова

Гласът на отците

ПРЕПОДОБНИ СЕРАФИМ ВИРИЦКИ: КЪДЕ ДА НАМЕРИМ УТЪШЕНИЕ В ТРУДНИ ВРЕМЕНА?

Протоерей Владимир Долгих

Посетих Вирица само веднъж през 2006 година. Това е тихо място, заобиколено от борова гора, където се диша особено леко. До гроба на отец Серафим нямаше хора, храмът, посветен на Казанската икона на Богородица, беше празен и цялата обстановка спомагаше за спокойно молитвено настроение. Тогава аз още не знаех нищо за преподобния Серафим. Но сега, след запознаването с неговото житие, мога точно да кажа, че то е станало за мен словесен израз на онази топлина и умиротворение, които почувствах, намирайки се непосредствено до гроба на стареца.

Както в случая с новомъчениците и изповедниците на ХХ век, животоописанието на отец Серафим носи донякъде

протоколен характер. То е лишено от префиненост, „сладниковост“ и ненужното за днешния читател натрупване на красиви думи и изрази. В него ясно се вижда, че светостта не е някаква даденост, предопределеност или с лекота придобивана заслуга. Светостта се достига с пот и кръв, всекидневен подвиг, душевни и телесни страдания, и други изпитания.

Отец Серафим трябваше да преживее наистина тежки времена. Освен лични трагедии, такива като ранна смърт на родния му баща, а по-късно и на дъщеря му, той е свидетел на две световни войни и революция. И тук неволно идва наум аналогията със св. Лука Кримски.

Нека само си представим: следреволюционно време, начало на репресии срещу

църквата и духовенството, т.е. период, когато е било опасно не само да бъдеш свещенослужител, а дори просто вярващ. Време, подобно на първите векове от историята на християнството, когато ставайки член на Църквата, човек с голяма вероятност сам си е „подписвал“ смъртна присъда. И ето че, както и в първите векове, все пак се намират хора, които въпреки всички рискове, са готови да застанат на пътя на служението на Бога.

Василий Муравъев (името на отец Серафим в света) приема монашеско пострижение на 29 октомври 1920 година в Александро-Невската Лавра (тоест в самия център на революционните събития), а на 15 февруари 1921 година става свещеник Валентин Феликсович Войно-Ясенецки. Освен това знаем, че бъдещият светец също е претърпял лична трагедия, свързана със загубата на съпругата му.

Изобщо бих нарекъл животоописанията на тези двама светилници на XX век „семеино-монашески“. И единият, и другият са имали положителен семеен опит, топли отношения със своите близки, но Господ ги е призвал за по-високо служение. Освен това, както знаем, съпругата на отец Серафим е получила в схима същото име, и в края на живота си живеела заедно с него във Вирица, а за немощните възрастни светци се грижели техните внуци и правнучки.

Но ние може да се вдъхновяваме не само от жизнения подвиг на стареца. Преподобни Серафим ни е оставил и няколко

наставления, най-трогателното от които, както ми се струва, е неговото духовно завещание „Това беше от Мен“.

В частни разговори хората са ме питали за наличието на някакви доказателства в полза на нашата вяра, съществуването на Бога и т.н. Основавайки се на собствени интереси и опита в преподаването на апологетика, мога да изкарам от паметта си немалко такива аргументи. Но също така мога да кажа, че обикновено човек стига до Бога не въз основа на рационални доводи, а преживявайки лична среща с Него дълбоко в сърцето си.

И тук няма равно на това творение.

Духовното завещание на отец Серафим – това съвсем кратко по обем произведение – говори за вярата по-умело от всякакви рационални доказателства. Това не значи, че последните нямат

смисъл, но са насочени към разума, разсъдъка, докато думите на вирицкия старец „удрят“ направо в сърцето, пробиват вкаменената „отбрана“, позволявайки на Бога да „проникне“ през нея така, че най-накрая да спаси този закоравял грешник.

В „Поученията“ на преподобния Серафим има и есхатологични изречения. Така, например, той казва, че „ще дойде време, когато не гоненията, а парите и прелестите на този свят ще отвърнат хората от Бога и ще загинат много повече души, отколкото във времената на открито богоборчество. От една страна, ще се издигат кръстове и ще се позлатяват куполи, а от друга – ще настане царството на лъжата и злото. Страшно ще е да се доживее до

тези времена". Не знам, дали е настъпило това, за което е говорил старецът, но за утешение на нас, маловерците, той добавя: „Господ ще чака хиляда години, за да се спаси поне един човек и да не влезе в числото на падналите ангели“.

Подобни наставления винаги донякъде плашат. Не можем да кажем със стопроцентна точност, че те се отнасят именно за нашата епоха, но явната им полза се заключава в укрепването на вярата. Видяме колко нестабилен е този свят, всеки отделен човешки живот, затова единствената „опора“ може да намерим само в обичайния ни Бог.

Обръщайки се към наследията на отец Серафим, бихме могли, струва ми се, да разделим борбата с маловерието на две части: практическа и теоретична.

Първата се заключава в съвета постоянно да се прибягва към молитвата на преп. Ефрем Сирин, защото в нея, по думите на стареца, е събрана цялата същност на православията, цялото Евангелие, защото преди обръщането към Бога с известните ни думи, ние измолваме от Него „помощ за придобиване свойствата на нов човек“.

По отношение на теоретичната част ще кажа, че ще ни е доста полезно да прочитаме духовното му завещание.

Днес ние много се притесняваме от разразилата се епидемия. В същото време медиите внушават допълнителна истерия, и дори за човек, придобил определен „имунитет“ срещу цялото това безумие, е

трудно да не допусне тревожни мисли. И за такива като нас, в завещанието на стареца Серафим има много полезни думи:

„Аз съм Бог твой, Който държи обстоятелствата. Ти неслучайно си се оказал на своето място, това е точно онова място, което Съм определил за теб... Ти си скъп в очите Ми, многоценен, и Аз те възлюбих и затова за Мен е особено радостно да те възпитавам. Когато изкушенията те връхлетят и врагът нахлуе като река, Аз искам ти да знаеш, че това беше от Мен. Че твоята немощ се нуждае от Моята сила и че твоята безопасност се състои в това,

да Ми дадеш възможност да се боря за теб“.

Няма какво повече да се добави към тези думи!

Нека житейският подвиг и наставленията на вирицкия старец да ни помогнат да

укрепим нашата вяра, да се избавим от всякакви ненужни страхове и тревоги. Нека реалността на Бога да стане за нас по-реална от заобикалящия ни свят. Нека нашата вяра-доверие стане вяра-знание, вяра-увереност в непоколебимата и постоянна грижа за нас на нашия любящ Небесен Отец.

Чрез творението на преподобния Серафим Вирицки, Господ ни призовава: всичките си преживявания, болки, изпитания остави на „Мен и се прилепи по-близо до Мен - твоето прибежище, твоята душа, за да се скриеш от нападките на езиците“.

Превод от руски език: Дияна Янчева

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗ „СЛОВО ЗА ВЕЛИКА СЪБОТА, ЗА СТРАДАНИЕТО НА НАШИЯ ГОСПОД И ЗА СВЕТОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ“	1
СВЕТЪТ КАТО ЕМАУС	3
ЗАЩО БЕ ОТВАЛЕН КАМЪКЪТ ОТ ГРОБА ГОСПОДЕН	6
СМИСЪЛ, ЗНАЧЕНИЕ И КОМПОЗИЦИЯ НА ШЕСТОПСАЛМИЕТО	8
БЕЗ УЧЕНИЧЕСТВО НЯМА ДУХОВЕН ЖИВОТ	13
ВОЙНАТА, КОЯТО ВОДИМ	17
СВЕТЪТ СЕ ВЪРТИ ОКОЛО НИКОМУ НЕИЗВЕСТНИТЕ БОЖИИ РАБИ	20
БОГ ВЪТРЕ В НАС	21
ВСЕКИ ИЗВЪРШЕН ГРЯХ ИМА СВОЕ ВЪЗМЕЗДИЕ	24
НЕ МОГА ДА ВЛИЯ НА БОЖИЯТА ВОЛЯ - ЗНАЧИ ЛИ ТОВА, ЧЕ МОЛИТВАТА Е БЕЗПОЛЕЗНА?	25
РАЗЛИКИТЕ МЕЖДУ МЪЖА И ЖЕНАТА	28
ПЛАСТИЧНА ХИРУРГИЯ, ИНЖЕКЦИИ ЗА КРАСОТА И ПРАВОСЛАВИЕ	34
КАК ДА НЕ СТРАДАМЕ ОТ „ТОКСИЧНОСТТА“ НА БЛИЖНИЯ?	36
ЗА ГРЕХОВНИТЕ ПОМИСЛИ И СЪНИЩА	40
НЕ МОГА ДА НЕ ОСЪЖДАМ	42
СТРАННИК ЧУКА В НОЩЕН ЧАС НА ТВОЯТА ВРАТА	44
ЕВАНГЕЛИЕТО – КНИГАТА, КОЯТО ПОСТОЯННО СЕ ПРОМЕНЯ	48
ПРЕДИ ВСИЧКО ПРИНАСЯЙ НЕПРЕРСТАНА МОЛИТВА И ЗА ВСИЧКО, КОЕТО СЕ СЛУЧВА С ТЕБ, БЛАГОДАРИ НА БОГА	53
КАК ЖИВЕЯТ МОНАСИТЕ БЕЗ ЖЕНА?	55
НОЩ, КОЯТО ЗАВЪРШИ С ЧУДО	58
В ЖЕРТВА НА ВАМПИРИТЕ	60
ПРЕПОДОБНИ СЕРАФИМ ВИРИЦКИ: КЪДЕ ДА НАМЕРИМ УТЕШЕНИЕ В ТРУДНИ ВРЕМЕНА?	65

Енорийски живот

Православни беседи - петък от 18:00 ч
 Неделно училище за деца - неделя от 10:30 ч
 Библиотека - петък от 18:00 - 19:00 ч и неделя от 10:30 - 11:00 ч
 Поклоннически пътувания по манастирите

Богослужение

Акатист към Света Богородица Всецарица пред чудотворната ѝ икона - сряда от 17:00 ч
 Акатист към Свети Георги пред чудотворната му икона - четвъртък от 17:00 ч
 Молебен канон към Света Богородица - петък от 18:00 ч
 Вечерня - събота от 17:00 ч
 Утрения - от 8:00 ч
 Св. Литургия - неделя от 9:00 ч и всеки понеделник, четвъртък и петък от 8:30 ч
 Св. Литургия се отслужва и на всички по-големи църковни празници

Редакционен екип

Ставрофорен иконом
Дончо Александров

Свещеноиконом
Теодор Стойчев

Протоиерей
Ясен Шинев

Йоанна Калешева

Весела Митева - Костова

Крикор Андреасян

Диана Янчева

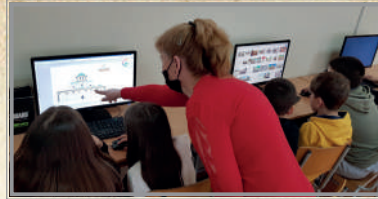
Валя Марчелова

Епархийски новини

На 6 март – Неделя Сиропушна, Негово Високопреосвещенство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави светата

Литургия в храм „Св. прпмчк Прокопий Варненски“. Заедно с него съслужиха председателят на църковното настоятелство при храма иконом Георги Великов, ставрофорен иконом Дончо Александров - епархийски съветник, председателите на варненските храмове, свещеник от Украйна и митрополитският дякон Любомир Георгиев. Благолепният храм беше изпълнен от множество християни и украсен от пението на клиросните певци Тодор Тодоров и Александър Александров по време на Утренята, както и от мъжкия хор при Митрополитския катедрален храм „Успение Богородично“ по време на светата Литургия.

Б и н а - рен урок, на тема: „Манастирите в България“ се проведе в ОУ „Панайот Волон“ – Ва-

рна, **на 16 март**. Занятието проведеха г-жа Дарина Кючукова, ръководител на школа „Православни християнски ценности и традиции“ при ЦПЛР- Общински детски комплекс, гр. Варна и г-жа Ирина Владимировна, класен ръководител на иновативната паралелка 4 „а“ клас. По време на часа бе използван методът „Обърната класна стая“. Изработени бяха електронни книжки за големите български манастири, като рисунките в тях учениците направиха чрез компютърната програма Artweaver.

Енорийски новини

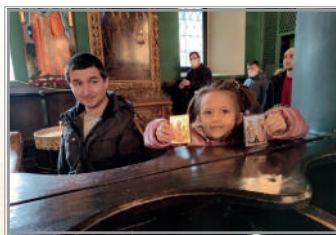

На 2 януари – Неделя преди Богоявление, когато се чества и паметта на преподобни Серафим Саровски Чудотворец и свети Силвестър папа Римски, в

храм „Свети Атанасий“ бе отслужена архиерейска света Литургия от Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан, в съслужение с предстоятеля на храма – ставрофорен иконом Дончо Александров, протойерей Ясен Шинев, свещеник Венцислав Георгиев. В края на службата, Негово Високопреосвещенство раздаде анафората с благословия на всички богомолци, след което отслужи трисагий за четиридесетия ден от упокоението на ставрофорен иконом Ангел Ангелов – духовен надзорник на Софийска епархия.

тица от мощите на неговия покровител, великия светия – „бащата на православието“, свети Атанасий, архиеп. Александрийски. В деня на самия празник беше отслужена празнична света Литургия. След нея, по традиция, беше извършен водосвет, Бяха осветени коливо и курбан, които, заедно с първия за годината брой на църковния вестник „Православен глас“ бяха раздадени на богомолците.

Първата Неделя от Великия пост – Православна беше отбелязана с Божествена света Литургия. В началото на Великия пост честваме победата на Православието над

С огромна радост и тържественост беше посрещнат храмовият празник на църквата „Свети Атанасий“ в град Варна. Празненството започна

с вечерна служба **на 17 януари**, когато съслужиха ставрофорен иконом Дончо Александров, свещеноиконом Теодор Стойчев и протоиерей Ясен Шинев. Беше отслужено и петохлебие. Силно възлание предизвика щастливата новина, че в храма е дарена час-

ересите и иконоборството и по традиция, след Литургията в храма се отслужи и молебен. Миряните изявяваха своята радост от възтържествуването на правото славене на божествените ликове, като в израз на това, държаха в ръцете си икони, донесени от домовете им, за свидетелство на победата на Православната Христова вяра.

Дарения за храма:

BIC COD: STSABGSF

IBAN: BG 49STSA93000010451152

„Банка ДСК“ ЕАД клон Варна

Посетете интернет страницата ни: www.sv-atanasii-varna.org

Разпространява се бесплатно